

הספרייה הלאומית: תכנית האב להתחדשות 2010–2016
The National Library of Israel: Master Plan for Renewal 2010-2016

The National Library of Israel: Master Plan for Renewal 2010-2016

Table of Contents

Preface	8
Introduction	9
The Concept of Library Renewal	11
The Information Revolution and the National Library	11
The National Library in the Year 2020	11
Library Collections	13
An Institution for Research and Study	16
A Centre of Culture and Education	17
A Hybrid Physical–Digital Library	18
A New Physical Infrastructure	19
Funding Sources	19

Objectives for 2010-2016	23
Collection Development	26
Research and Reference Services	28
Cultural and Educational Centre	30
Digital Library	32
Collaborative Relationships	34
Work Processes	36
Collection Preservation	38
Adaptation	40
Integration of Technology	44
Public Standing and Legal Status	46
Financial Sustainability	48
New Building Construction	50
Ongoing Activity in the Current Building	54

Preface

The National Library of Israel is experiencing a surge of renewal, aimed at making it a central and active player in the cultural and intellectual life of all citizens of the State of Israel, of Diaspora Jewry and of the general public worldwide. The plan presented in this booklet focuses on practical steps, providing a detailed description of the renewal process, as well as addressing the main objectives and values underlying the Library’s redesign.

We aspire to turn the Library into a genuine national library – a leading national institution of culture that is committed to serving all segments of the population, and which seeks to continually increase the number and diversity of the individuals utilizing its physical and virtual services. The Library will continue to serve as a research library and will aim to constantly enhance the collections and services it offers to the research community in Israel and abroad. However, it will also place great emphasis on its national role and will aim to faithfully serve a very diverse public that includes large groups of immigrants and members of various religious and national groups. The Library must adapt its array of collections, services and cultural and educational activity to the needs and interests of each thread composing the rich fabric of Israeli society. As a central library of the Jewish people, it must adapt its language and services to the needs of an international public.

The democratization of knowledge is a central value that will guide and be promoted by the new Library. This will be pursued with scrupulous adherence to copyright legislation while making use of knowledge derived from the most reliable, high-quality and up-to-date sources. The Library collects and preserves cultural treasures that serve as raw material for the work of scholars. By making as much material accessible as possible and through a range of educational and cultural activity, it will be possible to reach diverse populations and promote the use of these treasures for a host of creative needs. We hope to make an impact on Israel’s cultural discourse and contribute to forging a better society. Our ambition is not merely to attract educated citizens outside of academia, but also to develop this community: to broaden the public’s horizons and encourage familiarity with other cultures and ideas from the very finest sources of information.

The implementation of the renewal plan and the Library’s relocation to an appropriate, accessible and friendly building will enable the realization of these aspirations. Bearing in mind the national importance of this project, we are fully confident of our ability to succeed.

David Blumberg
Chairman of the Board

Introduction

Following is a master plan for the renewal of the National Library of Israel and the development of a 21st century library that will preserve generations of Jewish and Israeli culture in its full diversity, provide superior services to the general public and community of scholars in Israel and the world, and play a central role in the intellectual and cultural life of all residents of Israel and of the entire Jewish people.

In 2016 the Library is slated to open its doors in a new home with appropriate physical space and infrastructure. The lion’s share of the plan focuses on the development of the organisation and the existing collections until the relocation. Our goal is to arrive at the new premises with collections, personnel, processes, services and information systems that will enable immediate exploitation of the new Library’s potential and full realization of the vision for the Library.

In preparing the plan, we were assisted by top experts and advisors from Israel and abroad. The plan was approved by the Library’s Board of Directors following a series of discussions with representatives of the Ministry of Education, the leaders of The Hebrew University, scholars, users and Library staff. The implementation of the plan is being conducted with the active support and assistance of Yad Hanadiv and in collaboration with the Government and The Hebrew University.

The document begins by presenting *The Concept of Library Renewal*, including the vision of the new Library. *The Library’s Objectives for 2010-2016* are then defined and explained, including a list of near-term and multi-year goals.

The Concept of Library Renewal

The Information Revolution and the National Library

Libraries in general, and national libraries in particular, play a major role in the collection of human knowledge, its preservation and dissemination, and in advancing research. The information revolution has transformed human society into a 'knowledge society' and has brought about far-reaching changes in the way the public consumes knowledge, in research methods and fields and in publishing. The public, and researchers among them, have come to expect that information will be accessible at all times and places, for every type of device: computer, cellular phone, and so on. The availability of information over the Internet and the ease of its accessibility to all require that the appropriate tools be provided to pinpoint reliable and relevant content quickly and easily in the vast ocean of information, and to enable its presentation in a clear and intelligible manner. The democratization of publishing – the result of the availability of tools to publish written, spoken, musical or audio-visual works – and the enormous abundance of ephemeral content present the National Library with two challenges: collecting a broad variety of exponentially increasing quantities of digital and printed material, and long-term preservation of digital material. Libraries of the 21st century will have to maintain a dynamic balance between physical and virtual spaces, and the services they offer will have to be adapted to users inside as well as outside the physical structure of the Library. Library buildings themselves will serve not only to physically reposit, preserve and organise the collections, but also as venues for cultural and educational programmes, for discourse and encounter among creative and scholarly minds and study groups, and for facilitating access to virtual space. The renewal of the National Library of Israel during a period of change and upheaval in the world of information demands that the definition of its role and areas of responsibility be revitalized and updated, its influence expanded to include new circles of users, and the services rendered improved.

The National Library in the Year 2020

Our challenge is to imagine the library of the future and to develop the infrastructure and mechanisms that will allow it to fulfil its potential for seminal cultural creativity. By law, nature and design, the National Library is a vast repository of knowledge focused on central domains: Jewish civilization, the history and culture of Israel, Islam and the Islamic world, and general humanistic studies. Perhaps more than any other institution in the Jewish world, the National Library is poised to embody the richness of Jewish experience over the last three millennia: an experience that has always been interwoven with great human cultures yet rooted in its own particularity and cumulative cultural memory. For this reason, the Library must truly be the primary site of Jewish knowledge in the widest sense of the word, preserving and providing access to the raw materials for understanding the whole of Jewish civilization in its

interaction with an astonishing range of cultural contexts throughout history. The National Library has become one of the finest Humanities collections on the eastern littoral of the Mediterranean; this role needs to be maintained and expanded.

But it is perhaps misleading to think of the Library primarily as a repository in which ‘information’ is amassed and stored. Any great library is a living organism that serves as a matrix for intellectual, artistic and spiritual creativity – that is, for the works of the imagination and the generation of the new. The collection and preservation of information is the foundation for active, original, creative enterprise. It is thus crucial that the Library continue to be the main research centre for the Israeli academic community and that it provide scholars throughout the world with the finest, most efficient and effective means of pursuing their work. It is also crucial that the Library create powerful bonds with much wider audiences within Israel and the Jewish world: schoolchildren and students of all ages, specialized sectors and communities (including Israeli Arab and Palestinian users), professional organisations and specialists of many kinds, and the vast numbers of people whom we call the ‘general public’, who are, like most human beings, curious and hungry to learn. The Library must assume its rightful place as one of the leading, most active, lively and inventive cultural institutions in the State of Israel and throughout the Jewish world.

All this is occurring in the midst of the most far-reaching technological revolution since the invention of writing in the fourth millennium BCE. We are building the library of the future at a moment of change so rapid that we can only guess at the modes of knowledge that will become available and predominant in the next decades. On the one hand, we have an historic opportunity, unique in the history of this institution, to create an environment for documentation, study and cultural productivity at the cutting edge of what is humanly possible. This environment must be efficient, aesthetic and attractive to old and new users of the Library, and it must allow, on principle, for the serendipity effect: for new discoveries that emerge out of unanticipated connections and unconventional juxtapositions, maximizing this potential. On the other hand, given the tremendous uncertainty about future technological advances, we have to build enough flexibility and open space into the physical and organisational structures of the Library to allow for modes of work that we cannot foresee today. There will be hard choices to be made and many specific problems that derive from the scope of our vision. Not everything is feasible; yet today, if we plan wisely, much more is possible for the National Library than ever before.

Underlying the plan is the assumption that offering content, relevant and attractive services, the provision of excellent customer service, appropriate positioning and efficient marketing of the Library will draw many new clients of different types to the Library itself as well as to its Internet site. Over 600 users will visit the new Library building daily to use the research and reference services located in the physical quarters – more than 250,000 visits annually; approximately 250,000 visitors each year will participate in tours and educational and cultural activities offered in the building. More than 10 million visitors are expected to access the Library’s Internet site annually.

Library Collections

The Library’s core areas of specialization are Judaica, Israel, and Islam and the Middle East. In addition, the Library will develop a General Humanities Collection. In each area, the collection will be defined by subject and will include materials in a wide range of formats: manuscripts, press, digital texts and images, archives and so on. In the areas of Judaica and Israel, the Library bears a national responsibility, and it will serve as curator for the coming generations and as the chief provider of content that will include audio and video material, in addition to the written word.

Recruited from the scholarly community, the Library’s content experts will be well-versed in all types of physical and digital content, the Library’s current holdings, and the inventory of private and public collections in their fields. These experts will establish a collection policy for all formats, and will expected to be constantly on the lookout for opportunities to augment and develop the collections through acquisitions, gifts or inter-library cooperation. They will remain in continuous contact with other scholars and will cultivate the collections in accordance with users’ needs. To maintain quality, the collections will be appraised at regular intervals and compared to similar collections in other institutions.

Judaica Collection

The Judaica Collection, among the most important collections in this area in the world, will continue to serve as one of the Library’s central pillars. Its development is based on a comprehensive collection policy: amassing as much material as possible on Judaism and Jews, and the creation and expression of Jewish culture in writing, music and image from ancient times to the present. The collection will include comprehensive primary and secondary sources in a variety of formats: manuscripts, books, newspapers, archives, ephemera and digital material.

The development of the Judaica Collection will include local Israeli material and works from around the world, selected according to users’ needs, cost and the risk of loss. The Library will examine publication deposit and preservation systems in national libraries in countries with major holdings in Judaica, relying on them for long-term preservation of these materials and limiting its acquisitions to digital copies whenever possible.

The Library will initiate cooperation with university and national libraries around the world with an eye towards mapping physical and digital collections in the field of Judaica, developing ties and participating in the establishment of an international consortium of digital manuscript collections.

Israel Collection

The newly established Israel Collection will stand as a record of ‘national memory’ for the people, nation, State and land of Israel. Based on a comprehensive collection policy, its brief will include: systematically collecting and preserving all content published in Israel and deposited with the Library, as defined by law; amassing the personal archives of Israel’s prominent cultural leaders and artists, collections of ephemera, audio and video recordings, Israeli Internet text creation and other materials, publications throughout the world that concern Israel, theses and dissertations submitted for advanced university degrees, Government publications, photographs of the Land of Israel in all periods, oral history and more.

In addition, a project entitled ‘Documenting Israel’ will be established to include all material reflecting the life, art and culture of Israeli society on all levels, from all ethnic groups and sectors. This collection will serve as the basis for online and digital exhibitions.

The Judaica and Israel Collections will include sub-collections organised by format, including music and archival collections.

Music

The music sub-collection is based on Judaica and Israeli materials: video and audio recordings and archive material, which include preliminary versions of works, letters and photographs. The sound archive will broaden the scope of its collection policy as well as initiate new recordings of prayers, liturgical songs, ceremonies, folk music and artistic compositions, with the aim of documenting the musical traditions of ethnic groups and communities in Israel. The Library will aspire to serve as a centre for Israeli music and composition and in this context will continue to collect, document and provide access to recordings of Hebrew songs and early Hebrew music and commercial recordings from the birth of the recording industry in Israel.

Archives

Archives will constitute a main pillar supporting the Library’s specialization in the fields of Judaica and Israel. The possible incorporation of the Central Archives for the History of the Jewish People into the Library would significantly expand the Judaica Collection and open a window into the lives of Jewish communities in the Diaspora. The gathering of the personal archives of leading contributors to culture and inter-archival cooperation will facilitate digital access to archives throughout the country and will expand the documentation of the cultural life of the State of Israel.

The archives will conform to the collection policy, which takes into consideration degrees of access, digitization and preservation required for a given archive. The development of discovery tools, dictionaries and online indices is vital to making the archives accessible to researchers. Selective digitization of items likely to arouse special interest is expected to attract the public.

Islam and Middle East Collection

The Islam and Middle East Collection will encompass the religion and history of Islam, the Muslim world past and present, and the countries in which Muslims were or are dominant or represent a significant minority. In addition to religious and geographic content, the Library will collect material relating to the languages of the Muslim world and the literature created in these languages. The enormous scope of the collection will require varying levels of coverage for the subjects involved. Emphasis will be placed on the Middle East and North Africa and on subjects of particular consequence to the Muslim world in the past and present. Content experts will follow current affairs and research trends and will update the collection’s priorities accordingly. Collection development will be based largely on creating access to materials held by other institutions in Israel and the world by initiating inter-institutional collaboration and careful coordination of acquisitions on a national level.

The collection will accommodate the needs of a heterogeneous audience, including scholars of Islam from Israel and abroad as well as the general public – in particular the Arab community in Israel. The digital content will enable regional online access, will contribute to the Library’s cultural and educational activities, and is intended to attract the Arab population to the Library.

General Humanities Collection

The General Humanities Collection will include subjects not subsumed in the above-mentioned principal areas of concentration. The collection will contain sub-collections related to subjects researched in

the core areas, including Christianity, philosophy and the general history of the Western world and the Middle East. The collection will serve the general public for reference and study purposes and will function as the research library of The Hebrew University in the Humanities in coordination and cooperation with the Bloomfield Library for the Humanities and Social Sciences on Mount Scopus. The various aims and heterogeneous nature of users will require ongoing feedback and adaptation to the needs of the target audience.

Expanding the Collection through Collaboration

Collaborating with local and international libraries and heritage institutions will bring about expansion of the core collections. The enormous mass of relevant content which exists and which has yet to be produced, its dispersion over the face of the globe and budget constraints necessitate such collaboration. By working together with libraries in Israel and with libraries specializing in Judaica around the world, the National Library will strive to unify cataloguing standards and expand sharing of material. In an effort to cooperate with libraries in the Middle East, the Library will work to create ties among digital collections, share knowledge and expertise in digitization and digital preservation, and initiate joint projects.

An Institution for Research and Study

The research and reference services will benefit a wide variety of users – institutions in Israel and abroad, students of all ages working on projects as well as individuals interested in the Library holdings. The Library will work on finding ways to increase the number of users and to enhance the ‘user experience’. The Library will develop a culture of evaluation and monitoring that will employ focus groups, user surveys, and close and continuous dialogue with the academic community and involve the public-at-large to improve existing services and introduce new ones. Scholarly projects, programmes for research fellows, seminars and conferences, and initiatives by the Library staff will enable research communities to emerge around the Library. The reference and study area for the main collections – Judaica, Israel, Islam and the Middle East, and the General Humanities – will be designed to inspire users, encourage user interaction, aid in interdisciplinary research and offer a range of formal and informal working environments. A secured area will be dedicated to special collections. Physical and virtual spaces will complement one another: clients will make use of digital services within the Library and continue accessing them in their homes or institutions; online users will be able to acquaint themselves with the physical layout of the Library and submit requests to reserve physical resources – such as preferred work stations, or reserved or archived materials – or order a time slot for consultation with an expert.

A Centre of Culture and Education

The library will aspire to serve as a central force in shaping the cultural discourse in Israel and in the Jewish world by actively creating access to its treasures, both physical and virtual, for all who seek them. The creation of a lively and attractive venue, with hundreds of thousands of on-site visitors and millions of virtual visitors annually, is an attainable goal.

Cultural Activities

The Library will leverage its unique role as the trusted repository of the cultures of Israel and the Jewish people, and as a contributor to shaping and developing these cultures through its ties to the academic community. It will utilize its central location on Museum Row to foster new perspectives on Israeli and Jewish history. The Library will aspire to stimulate public discourse through in-depth treatment of subjects such as the complex relations among Judaism, Islam and Christianity, and the cultural interrelationships forged among them, and between them and other cultures; relations between Israel and the Diaspora from a cultural perspective; the place of the Bible in the cultures of the world; the history of Hebrew writing and the Hebrew book; and the development of the Hebrew language. Cultural programmes relying on and relating to the Library collections will be hosted on the Library premises and in its virtual space.

Educational Programmes

The Library will develop study and enrichment programmes on a variety of cultural topics for educational and teaching frameworks for all age groups. The Library building and its Internet site will serve as a magnet for pupils in the Israeli formal and informal educational systems, who will be exposed to the full range of Israeli cultural works and Jewish and Israeli classics to reinforce their ties to their cultural roots. In cooperation with the Ministry of Education, the treasures of the Library will be integrated into the curriculum, which will be enriched with original documents in subjects such as history, Bible, Talmud, literature, civics and art. The Library will be a partner in activities drawing students closer to the Hebrew book and the Hebrew language and to creating a culture of reading. Attention will be paid to the development of activities geared to the Arabic-speaking public.

Educational programming will include permanent and revolving exhibitions, meetings with writers, poets, artists and scholars, Library tours, performances, study days and conferences. Professional curators, working with the Library’s content experts, will aspire to present academic content in interesting and accessible formats to the knowledge-seeking public.

A Hybrid Physical–Digital Library

A 21st century National Library must integrate physical expanse and cyberspace. The digital library complements the physical institution and significantly enhances its ability to serve a physically remote public. The digital library is also a major tool for on-site users, offering online services and ease of access to its content. The Library will continue to reposit physical items, augmenting and renewing its collections – focusing in particular on items that are rare or unique – but will give increasing priority to acquisitions in digital formats.

The Library will develop a comprehensive and extensive technological infrastructure, expand its technology staff and integrate information technology in all aspects of its operations. Library services – e.g., search aids, book orders, consultations, reference and exhibitions – will be available in the building itself and provided online. The Library will continually expand its collection of digital materials through the digitization of its holdings and the acquisition of born-digital material and by increasing access to collections of other institutions. Content will be accessible at no charge – subject to copyright law. The Library will put advanced discovery and display tools into operation, including a search engine that will scan all collections regardless of media and formats; theme portals that cluster information on a given subject for a specific target audience; as well as interactive content tools that enable users to upload content. Catalogues and timely items will appear via online commercial search engines. An open interface will enable external content providers (e.g., Snunit and the Centre for Educational Technology) and developers to integrate the Library’s holdings into their services.

The Library’s digitization efforts will focus on the subjects of Judaica, Israel and Hebrew writings with the aim of becoming the chief provider of digital information in these fields. In addition, the Library will convert materials on Islam, particularly manuscripts, to digital format to enable expansion of the collection through cross-linkage to digital collections of partner institutions.

The Library will build its digital collections based on a thematic approach, bearing in mind the desire to serve a constantly growing audience. The thematic areas selected are as follows:

- **One Hundred Years of Jewish and Zionist History** – Material on the history of Jewish communities from the Enlightenment to the early years of the State, such as newspapers, archival documents, photographs and audio-visual materials. This period is aligned with the Ministry of Education curriculum;
- **Jewish Cultures and the ‘Jewish Bookshelf’** – Collections reflecting modern Israeli cultural works, including literature, poetry and music;
- **Jewish Manuscripts: the Bible and the Collection of Manuscripts from the Biblical Period to the Middle Ages** – Manuscripts from the Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts, excerpts from

the Cairo Geniza and the Dead Sea Scrolls in the framework of collaboration with the Geniza Project and the Israel Antiquities Authority, and additional manuscripts obtained from partner institutions.

The Library will consider establishing cooperative working relationships with digital content providers such as Google and Internet Archive, as well as with leading technology providers, and will leverage the existing capabilities in Israel’s high-tech industry to adopt and implement new, proven technologies for widespread use. In addition, the Library will investigate and test new directions, such as computer-aided analysis of manuscripts and ancient texts; digitization services for other institutions in exchange for deposit of copies of documents for preservation and access; and collaboration with computer scientists to develop semantic and associative analytical tools for Hebrew texts.

A New Physical Infrastructure

The Library’s physical space will have the capacity to hold a large number of users and visitors, areas for cultural and educational activities, expanded collections and reading rooms featuring individual work and study spaces. In addition, rooms will be allocated for study groups and teamwork. In planning the construction of a new building, intended to serve the Library for many years to come, future developments in IT and in library management must be taken into account; this necessitates construction of functional internal spaces that are flexible and easily modified, while considering principles of ‘green’ planning. The new building will be located near the Knesset building, the Israel Museum and the Edmond J. Safra Campus of The Hebrew University. The site was determined based on principles detailed in the *Report of the Committee for Changing the Status of the National Library* (1998):

...a fitting presence in its surroundings and creation of an image in keeping with that of a national institution; easy public access; operation separate from The Hebrew University campus; reciprocal ties with the academic community; economic efficiency; suitable physical infrastructure; ability to utilize the facilities for cultural and educational activities; adaptation to needs issuing from the Master Plan.

Funding Sources

The new Library building and all that it contains and the Library’s technological infrastructure will be funded with the support of Yad Hanadiv, the Government of Israel and additional organisations. The remaining needs of the Library in its current and future premises, including maintenance, upkeep of technological infrastructure, operations and development, will be financed from the Library’s operating

budget, funds obtained from the Government, The Hebrew University, private contributions and self-generated income.

The Library's annual budget will support only a portion of the goals of the Master Plan. The Library will be obliged to develop other sources of income; establish an energetic fundraising infrastructure; formulate clear priorities in all its areas of activity; introduce an organisational culture of continuing improvement and streamlining of day-to-day work processes; and take ongoing maintenance costs into account when considering possible acquisitions and investments. In all circumstances, the Library will exercise fiscal responsibility, adapting the scope of its activities to the resources it has at its disposal and will not commit itself to activities that are beyond its budget.

Open access to the general public and offering a wide variety of services free of charge, or for a nominal fee, are basic values of the National Library. Simultaneously the Library, like other national libraries, will strive to develop income-generating services that provide additional sources of revenue.

Objectives for 2010-2016

The following goals set out the principal directions of activity for the coming years, which are geared towards ensuring a successful transition to the Library's new premises. Realization of these objectives requires a high level of organisational cooperation. Each of the following chapters elaborates a specific goal:

- **Collection development:** To significantly develop the collections in the Library's specialty areas with respect to quantity, quality and suitability to the needs of diverse target audiences
- **Research and reference services:** To serve a constantly growing audience of users within the general public and scholarly community in Israel and the world by providing state-of-the-art, user-oriented research and reference services and to encourage research activity by organisations and individuals based on the Library's holdings
- **Cultural and educational centre:** To act as a national centre of culture and education utilizing the Library's holdings and to offer a full range of activities with the inauguration of the new building
- **Digital library:** To develop a broad-based digital library to supply users with online content and services and to serve as a central provider of digital information in the areas of Judaica and Israel
- **Collaborative relationships:** To establish reciprocal agreements with local and international libraries and other cultural, educational and heritage institutions and with IT companies to significantly and consistently increase the scope of the material that can be accessed by users and enrich the educational and cultural activities of the Library
- **Work processes:** To improve and streamline internal work processes required to develop and document the collections
- **Collection preservation:** To serve as a 'trusted repository'¹ for Jewish and Israeli cultural works of all generations and strata, and to preserve and restore the Library's treasures in keeping with international standards
- **Adaptation:** To adapt the organisational structure, administrative style, staff and work processes to the needs and objectives of the Library

1. A trusted repository ensures the long-term preservation of the materials it holds and provides users with maximum access to authentic materials and true copies.

- **Integration of technology:** To act as an advanced, technology-driven organisation that utilizes the latest innovative information technology
- **Public standing and legal status:** To solidify the status of the Library in the public mind as the leading cultural heritage institution, and to update the legal framework within which it functions
- **Financial sustainability:** To ensure the Library’s long-term financial sustainability by securing Government and University funding of the annual operating budget, establishing a fundraising infrastructure and developing income-generating services
- **New building construction:** To construct new premises for the Library that will include a main building and a storage facility capable of serving the anticipated long-term needs of the Library
- **Ongoing activity in the current building:** To enable activity of the Library in the existing premises to continue while realizing the Library’s goals for renewal and ensuring the integrity of the collections

respective.		Observations	
anno			Tem
i 3	Anle	Alexandria	Qr
pi	Christus		
	162	Sept 27 sub occas. ☉	27.
	159	Sept 27 sub ort ☉	26.
	158	Sept 27 in ips. merid.	26.
	147	Sept 26 media nocte	26
	146	Sept 27 mane	26
	146	Mar 24 mane et ihnd hora diei gla	23 23
	143	Sept. 26 vesp.	26
	135	Mar 23 circa med. noct	2
	128	Mar 23 sub occas. ☉	2

Collection Development

To significantly develop the collections in the Library’s specialty areas with respect to quantity, quality and suitability to the needs of diverse target audiences

Description

- The development of the collections will be carried out based on a detailed policy that will be updated every two years.
- In the specialty areas of Judaica and Israel, the Library will strive to obtain a collection as comprehensive and exhaustive as possible, including access to digital or other copies of relevant materials, the originals of which are held by other institutions. The collection policy in these areas will be informed by issues of preservation, for example, in selecting the most desirable formats for new acquisitions. The formulation of a specific policy for each core collection, as well as a general policy, is crucial to building the collections judiciously. The general policy sets collection boundaries in terms of extent of their coverage, e.g., subjects, periods, geographic areas and languages; it defines the depth of coverage and the principles and priorities which guide acquisitions, such as issues of format, treatment of gifts and acquisition of entire collections.

Related goals

- Establishment of a digital library; forging collaborative relationships; reinforcing public and legal status

Near-term objectives

- To transfer the administration of the core collections to content experts, who will supplement the content of the collections and draft a detailed policy for each collection; they will, in addition, participate in drafting a general collection policy
- To complete the formulation of an archives strategy and devote special attention to the issue of integrating the Central Archives for the History of the Jewish People, and to articulate a policy for integrating new archives
- To build up the Israel Collection, distinct from the Judaica Collection, in accordance with the new collection policy

- To use the existing Asia-Africa Collection as the basis for the construction of the new Islam and Middle East Collection
- To fill the gaps, as far as possible, in the core collections

Multi-year objectives

- To build ‘comprehensive collections’² in the areas of Judaica and Israel in order to attain a position of global leadership in their respective fields
- To build a ‘research collection’³ of international standing in the area of Islam
- To adapt the collections to the existing and anticipated needs of diverse users
- To examine the quality of collection coverage based on control mechanisms, such as comparisons to similar collections, analysis of user requests and consultation with outside experts
- To expand the Israel Collection and emphasize documentation of broad-ranging expressions of intellectual and cultural life among all strata of Israeli society, including archiving of the Internet⁴
- To implement the archives strategy (see section 2) and, in that context, to expand public access to the archives
- To significantly expand the collection of content in digital formats
- To significantly improve the collection of ‘legal deposit copies’ to expand the acquisition of books and other publications from all sectors and ethnic groups in Israeli society

2. A ‘comprehensive collection’ strives to achieve full coverage and to exhaust, as far as possible, a defined area. The coverage encompasses all types of physical or digital formats, including manuscripts, ephemera, photographs, archives and maps in the languages relevant to the subject.

3. A ‘research collection’ includes the principal primary and secondary sources in the languages required to carry out research on the level of a PhD dissertation and other professional studies on a high scientific level.

4. Archiving the Internet involves copying websites from the Internet to the Library’s server for long-term preservation, and providing access to pages that existed at the time they were copied.

Research and Reference Services

To serve a constantly growing audience of users within the general public and scholarly community in Israel and the world, by providing state-of-the-art, user-oriented research and reference services and to encourage research activity by organisations and individuals based on the Library’s holdings

Description

- Giving high priority to users, with the aim of encouraging the general public in Israel and the world to utilize the Library’s resources – those located on its premises as well as those in cyberspace – is a central pillar of the approach that characterises the new Library. In parallel, the Library will work to maintain its existing user base within the scholarly community in Israel and abroad and attract large numbers of new users from that community.
- Providing timely and efficient research and reference services is the key to creating a loyal and constantly growing audience of regular users. The Library will also become proactive in its efforts to attract new users, for example, by instituting cultural and educational activities.
- Assisting users with a broad range of reference services constitutes critical added value to a library in an age of information revolution and of mushrooming quantities of available information. The development and expansion of reference services in the physical and virtual spaces will be accessible within the next few years.

Related goals

- The operation of a cultural and educational centre; establishment of a digital library; development of collaborative relationships; streamlining work processes in the Library; integration of technology; solidifying the Library’s public and legal status

Near-term objectives

- To significantly improve opportunities for online search and discovery by means of integrated search tools
- To update the Library’s borrowing policy

Multi-year objectives

- To adapt the services to priorities of existing and potential users and initiate new services based on periodic surveys of needs and user satisfaction
- To consistently increase the number and variety of research and reference service users, in physical and virtual spaces
- To enable exhaustive, speedy and effortless online searches of all collections using state-of-the-art tools
- To enable access to archival material using online discovery tools
- To provide reference services for diverse audiences in the Library’s physical and virtual space
- To assimilate and complete the Hebrew Bibliography Project
- To offer a unified, exhaustive database of private and public collections throughout the world on Judaica and Israel
- To improve inter-library circulation services through arrangements with local and international libraries
- To formulate a charter of guidelines for Library services
- To encourage scholarly use of Library holdings by institutions, individuals and groups, producing research associated with the Library and contributing to its standing, particularly in the international scholarly community

Cultural and Educational Centre

To act as a national culture and education centre utilizing the Library’s holdings and to offer a full range of activities with the inauguration of the new building

Description

- Implementing a full range of activities in the physical space will only be possible in the new building. The period of time leading up to the move will be used to plan activities, gain experience in various types of activities by test options and the reactions of the target audiences, establish a system of online activities and exhibitions and prepare for rapid transition to a wide range of activities in the new Library building.
- A ‘National Library experience’ programme will be initially designed for organised groups. It will highlight the Library’s major holdings, goals and services without hindering the work of users or Library staff. The lessons learned from the visitors’ pilot will be applied to the planning process.
- Educational and cultural activities planned for virtual space will already be implemented fully within the coming years. Consequently, effort will be invested in creating a rich cultural-educational stratum on the Internet through the digital library.
- A primary target audience for educational activities will be school pupils, as well as those responsible for their education. To enrich the Library’s educational and cultural activity, it will collaborate with the Ministry of Education, the Ministry of Culture, the IDF, various museums and additional cultural and heritage institutions.

Related goals

- The establishment of a digital library; development of collaborative relationships; integration of technology; solidifying the Library’s public and legal status

Near-term objectives

- To establish a team responsible for culture and education
- To define the target audiences for whom educational and cultural activities will be prepared and to determine which are to be given priority

- To prepare a multi-year programme for cultural and educational activities in the physical and digital spaces of the Library
- To gain experience in receiving visitors, formulating visitors’ programmes in the Library and operating visitors’ pilot programmes on a limited scale
- To establish working relations with the Ministry of Education and other organisations involved in curriculum development to identify subjects which could benefit from integration of content and sources from the Library’s holdings

Multi-year objectives

- To offer a variety of cultural and educational activities, e.g., exhibitions, tours of the building, conferences, at a frequency and scope that will increase as the renewal process gains momentum and that will take advantage of its achievements
- To create a rich educational-cultural stratum in the virtual space: including exhibitions, highlighted items from the collection, lesson plans and subject-specific portals
- To offer curriculum-supplemented educational activities based on content from the Library’s collections
- To plan exhibitions for display in the new Library building to be open to the public as soon as the building is inaugurated
- To plan cultural and educational activities to be held in the new building for various target audiences and to operate them on an experimental basis in the current building or in nearby spaces rented for that purpose

Digital Library

To develop a broad-based digital library in order to supply users with online content and services and to strive to serve as a central provider of digital information in the areas of Judaica and Israel

Description

- ‘Digital library’ is a general term for the digital content placed on the web by a library, and the related services that it offers. It will provide local and international users with access to the Library’s holdings, treasures from its own collections and from the collections of institutions with which it has established cooperative agreements.
- The digital and physical libraries will be fully integrated; the digital library will be a major aid for the users of the physical building. Digital content protected by copyright will only be available on the physical premises.
- The digital library will contain material from the Judaica and Israel Collections in Hebrew with a view to becoming the central provider of digital content in these areas. The materials will include items from the Library collections that have been digitized, born-digital materials and materials from the collections of cooperating institutions.
- The technological and knowledge base that will be formed during the development of the digital library will also serve the National Heritage Project.

Related goals

- Expansion of research and reference services; establishing collaborative relationships; integration of technology

Near-term objectives

- To bring the Digitool software system for the management of digital objects to a fullyoperational state
- To implement a single search and detection tool for all Library collections to facilitate searching and locating physical and digital items

- To establish a structured system for creating digital content in formats contained in the core collections based on efforts to develop production lines for the digitization of different materials
- To build a new website for the Library to serve as an appropriate and primary gateway to the contents of the digital library and to the services that reflect the renewal process
- To assess the value of a partnership with Google or Internet Archive from the perspective of managing digital content, digitization processes, costs and public image

Multi-year objectives

- To operate full-scale production lines for the digitization of content in the core subjects, including tens of thousands of books, millions of pages of newspapers, hundreds of thousands of archival documents, thousands of photographs and thousands of hours of audio recordings
- To enable users to enrich digital items by adding comments, labels and more
- To continually and significantly increase the number of items accessible to users in digital format by linking to digital items from the collections of cooperating institutions
- To create theme portals in the Library’s specialization areas that will coordinate links to relevant information and content inside and outside the Library for the use of researchers
- To establish theme-focused content sites in cooperation with other organisations that integrate digital content with educational or cultural topics such as *The Founders of Zionism*
- To test innovative technologies and services that could expand horizons for the use of digital content

Collaborative Relationships

To establish reciprocal agreements with local and international libraries and other cultural, educational and heritage institutions and with IT companies in order to significantly and consistently increase the scope of material accessible to users and to enrich the educational and cultural activities of the Library

Description

- The aim is to achieve reciprocal cooperation agreements with multiple partners as a means of enabling mutual access to content in digital format, and to improve online services provided by the Library and the information systems it uses. The primary measure of success will be the amount and quality of content that can be accessed and services that can be offered, rather than the number of institutions or commercial companies with which agreements are formed.
- In the fields of Islam and the Humanities, in which the holdings will be decidedly selective, the development of the collections will be based largely on collaborations of this kind.
- In the fields of Judaica and Israel, the Library will strive to forge reciprocal agreements and partnerships with the Friedberg Genizah Project, the Israel Antiquities Authority Dead Sea Scrolls, the Gnazim Institute, and others.

Related Goals

- Development of the collections; establishing the digital library

Near-term objectives

- To develop a limited number of working agreements, directed primarily at attaining mutual access to content, and to utilize the experience in order to derive a method for development of cooperation, based on lessons learned
- To formulate various models of collaboration, based on the above experience and on an examination of existing examples of inter-library cooperation around the world
- To reach agreements on coordinating sub-specializations and acquisitions in the fields of Islam and the Humanities with The Hebrew University's Bloomfield Library for the Humanities and Social Sciences on

Mount Scopus ; to create a basis for the defining collection policies in these areas, and to work to achieve similar arrangements with other universities and institutions in Israel that have relevant collections

Multi-year objectives

- To reach arrangements with large numbers of local and international libraries and institutions with holdings in the areas of the Library's specialties, in order to access content in digital format
- To establish reciprocal agreements with local and international cultural and heritage institutions in order to expand the collections and enrich the Library's educational and cultural activities
- To build regional relationships within the Middle East that will include the implementation of joint projects as well as the sharing of knowledge regarding the treatment and care of materials in Semitic languages

Work Processes

To improve and streamline internal work processes required to develop and document the collections

Description

- The collections will be developed and made discoverable according to established methodologies. To increase access to the collections, the Library must catalogue, sort, store and preserve them for the long-term, and restore them when necessary. Given the critical nature of these processes, the Library must carry them out as efficiently and professionally as possible, and ensure the effectiveness of the various ‘production lines’ needed to integrate the materials.
- To increase the efficiency of discovery tools and of the ability to collaborate with institutions in Israel and abroad, the Library will adopt international cataloguing standards, and will develop systems in Hebrew for knowledge sharing with local institutions that are active in this area.
- Advances in technology make it possible to integrate support systems which facilitate the planning of efficient work processes, automate some of them, share knowledge among Library professionals and pinpoint malfunctions and problematic areas of activity.
- Effective monitoring of inventory requires the introduction of tools that will make it possible to track individual items.

Related goals

- Expanding research and reference services; preservation of collections; adaptation of the organisation; assimilation of technology

Near-term objectives

- To plan and implement a registration and cataloguing project for all un-catalogued material in the Library
- To complete the online catalogue so that it encompasses all currently catalogued material

- To streamline the Library catalogue by merging catalogue departments, and cataloguing according to subject and language (rather than by format or media)
- To accelerate cataloguing of individual items by using a two-stage method: basic cataloguing and advanced cataloguing, which will prevent a further increase of cataloguing gaps
- To unify the Library’s classification systems and adapt them to international standards
- To examine the need to manage archives by means of an independent information system
- To separate the selection process from the actual acquisition of items

Multi-year objectives

- To acquire and assimilate a unified resource-management system for the Library that will enable efficient management of the inventory of all items, both physical and digital
- To examine the advisability of acquiring systems which facilitate automation of digital-material treatment
- To initiate the establishment of a professional library forum that will formulate binding bibliographical and technical standards for libraries with Hebrew-language collections
- To facilitate cooperation in the cataloguing process within the Library’s cataloguing department, and with other institutions, by integrating an appropriate information-technology system
- To design an integrated technological infrastructure to create, maintain and access indices which can be applied to computerize the Library’s existing indices
- To create technological infrastructure and work processes for digital deposit, including the transfer of bibliographical data from publishers directly to the Library
- To increase frequency of the use of the collections in the reading rooms by carrying out periodic evaluations and, accordingly, transferring items in lower demand to storage

Collection Preservation

To serve as a ‘trusted repository’ for Jewish and Israeli cultural works of all generations and strata, and to preserve and restore the Library’s treasures in keeping with international standards

Description

- The National Library is responsible for the preservation of material in the Judaica and Israel Collections for the coming generations. To the extent that it is possible, the Library will procure copies, for purposes of preservation, of rare or unique items that are of value to users of the Library, items that are held by other institutions where their preservation for future generations is not guaranteed.
- Preservation in a hybrid library includes preservation in both physical and digital formats. A great deal of experience has been accumulated throughout the world in the area of physical preservation; satisfactory solutions exist and standards have been established. In the area of digital preservation, on the other hand, proven solutions and standards have yet to be consolidated and are in the formation process.

Related goals

- Organisation of working processes; continued activity in the existing building

Near-term objectives

- To conduct a survey to examine the current state of preservation in the Library and seek out recommendations regarding the steps that need to be taken, their scope, and the best practices necessary to rectify the situation
- To draft – based on the above-mentioned recommendations – a preservation and restoration programme for existing and future collections in all formats, physical and digital, which will address the issue of human resources, including training of staff
- To upgrade the Library’s preservation and restoration unit to international standards by recruiting and training preservation and restoration experts and purchasing appropriate equipment
- To formulate and implement a detailed programme, prioritising steps to rescue at-risk items

Multi-year objectives

- To reach the level of ‘trusted repository’ in all matters related to the Judaica and Israel Collections, and to complete essential preservation and restoration for the entire inventory
- To integrate a system for preservation of digital content
- To properly train the preservation and restoration team in cooperation with professional centres abroad
- To develop a ‘dark archive’,⁵ which will include digital copies of rare or unique materials that are of value to the Library’s users and that are held by other institutions and are unavailable to users through inter-institutional agreements

5. A dark archive refers to data storage that cannot be accessed by most users. In most cases, the purpose of a dark archive is to preserve information as a failsafe backup for the original copies.

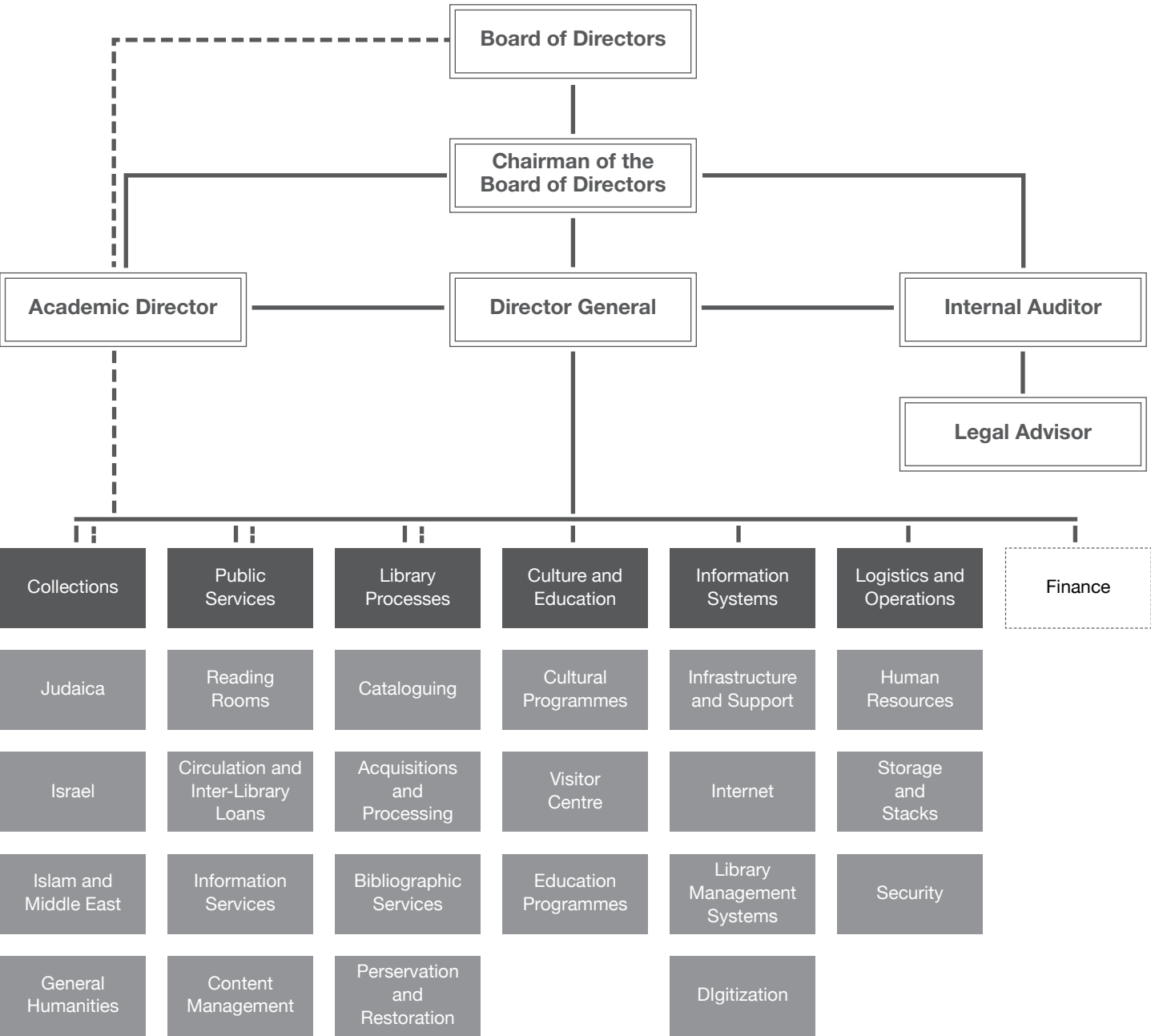

Adaptation

To adapt the organisational structure, administrative style, staff and work processes to the needs and objectives of the Library

Description

- As stated in ‘The Concept of Library Renewal’, organisational culture and structure must change for the Library to realize its vision. The new organisational structure (see diagram) will create a broad executive with diverse skills, decentralize decision-making, and encourage cooperation among divisions and work in cross-divisional teams. Such change demands clear definition of the roles and areas of responsibility of each unit, and a redefinition of the work processes within the organisation.
- The Library, like all information-intensive organisations, is dependent on professionals. The recruitment of high-quality staff and investment in ongoing professional development, aided by top-notch consultation and guidance, will enable the transition to a National Library which meets the standards of the 21st century. A milestone in this process is the recruitment and training of a team of content experts shaping the development of collections and an IT team capable of leading the integration of technology and developing digital library infrastructure.
- Deployment of a measurement and evaluation system based on predefined success indicators will enable effective monitoring of the renewal process.

Related goals

- Organising Library processes; integration of technology

Near-term objectives

- To staff the positions of department heads and collection managers and complete the reorganisation process
- To redefine Library work processes, emphasizing customer service and effective use of technology
- To define goals of all departments for 2010 and prepare a multi-year work plan
- To develop and reinforce the staff by hiring high-quality professionals
- To plan and implement training for new department heads and collection managers
- To define and implement knowledge transfer from veteran employees and volunteers to new staff
- To define with the staff values of the renewed Library and instil them through training, workshops and role modelling
- To operate at an appropriate level of transparency, introducing channels to update staff and stakeholders on the renewal process
- To define indicators for monitoring change; to create infrastructure for implementation of systematic measurement
- To complete preparation for separation from The Hebrew University and transformation into an independent company

Multi-year objectives

- To establish a professional staff training and development system and instil the use of technology
- To formulate a system for the search for and recruitment and training of staff members in the professions in which the training period is especially long, or for which training that can be obtained only outside Israel is needed
- To continually monitor the renewal process and the attainment of goals by means of a measurement and evaluation system
- To plan and implement periodic evaluations to examine and streamline Library work processes
- To encourage initiatives to improve processes and services

Integration of Technology

To act as an advanced, technology-driven organisation that utilizes the latest innovative information technology

Description

- The Library is responsible for collection, preservation, accessibility and dissemination of information to clients. In the 21st century, information and technology are inextricably intertwined: in customer service, the digital library and online content and services, and in information systems streamlining internal operations.
- To take full advantage of modern technology and create a salient presence in virtual space, the information systems division must include IT experts and experienced project managers.
- Close cooperation between IT and other divisions is key to integration of technology in all areas. The IT division will additionally aid in inculcating technology in the organisational culture.
- The information revolution is ongoing. The Library will choose modular solutions that afford flexibility.
- Additional goals related to the integration of technology have been cited in previous sections.

Related goals

- Expansion of research and reference services; operation of a cultural and educational centre; establishment of a digital library; organisation of work processes in the Library; adapting the organisation

Near-term objectives

- To shore up the IT division with personnel required for its operation
- To upgrade the Library’s technological infrastructure to facilitate development of the digital library and streamline the work flow in the Library as a whole, with the aid of advanced IT systems
- To formulate a method for the planning and management of multiple IT projects running simultaneously
- To draft a service charter that will detail the services and support that the IT division will provide to Library users and staff

Multi-year objectives

- To complete the process of separation from the technological infrastructure of The Hebrew University and integrate required infrastructure and systems
- To adapt Library information systems to existing and projected needs of users and staff by introducing new systems and improving those currently in use
- To help Library users and staff optimize their use of the Library’s information systems and digital services through direct and online training and technical support
- To develop an Intranet portal for staff use to improve work flow and support internal communications
- To encourage technological innovation by examining options to improve and streamline the work of the organisation
- To work jointly with IT companies to effect constant improvement and updating of the Library’s services

Public Standing and Legal Status

To solidify the status of the Library in the public mind as a leading cultural heritage institution and to update the legal framework within which it functions

Description

- The positioning of the Library as a central, national cultural heritage institution is critical to attracting new users to research and reference services, increasing participation in cultural and educational activities, establishing collaborative relationships with other institutions and fundraising from public and private organisations.
- The Library's public relations efforts will utilize online tools, such as social networks and blogs, to reach new audiences.
- The National Library's areas of responsibility and tasks are defined by various pieces of legislation, including The National Library Law (2007); The Books Law (2000) (requiring the deposit of two copies of every publication in Israel); and The Copyright Law (2008). This legislation will have to be revised to legally overcome the obstacles that copyright law currently poses, and to enable the Library to expand its collection capability, maximize acquisition of born-digital items and afford online access to substantial digital content. In the future, the need for further revisions and amendments to legislation on intellectual property can be anticipated.

Related goals

Development of the collections; expansion of research and reference services; deployment of a cultural and educational centre; establishment of the digital library; assurance of financial sustainability

Near-term objectives

- To institute a public relations infrastructure and formulate a plan to advance each of the above-mentioned goals
- To draft a programme to precisely define required revisions to existing legislation, and formulate guidelines for action vis-à-vis legislative bodies
- To find ways to optimize the Library's work within the framework of existing legislation

- To institute a forum on the subject of intellectual property in Israel, to draft recommendations on digitization processes for the Library and for updating relevant legislation

Multi-year objectives

- To run an active PR and marketing campaign and infrastructure that will operate simultaneously along a wide variety of channels to advance the Library's goals appropriate to the pace and achievements of the renewal process
- To effect a revision of The Books Law to cover born-digital material and allow the systematic collection of these items by means of online deposit mechanisms
- To amend The Copyright Law so as to broaden the scope of the Library's online access

Financial Sustainability

To ensure the Library’s long-term financial sustainability by securing Government and University funding of the annual operating budget, establishing a fundraising infrastructure and developing income-generating services

Description

- The renewal plan involves significant expansion of the Library’s activities. The new building and the technological infrastructure will be implemented with funding from the Israeli Government, Yad Hanadiv and additional philanthropic institutions. The funding of other components, such as ongoing operations and maintenance, will be drawn from the Library’s current annual budget.
- The operating budget currently allocated by the Government and The Hebrew University, together with the Library’s commitment to raise at least an additional 25 per cent through donations, will not suffice to realize all the goals outlined in the Master Plan. The work plan will adhere to the available budget. Financial planning will take into account estimated future maintenance costs.
- To ensure the Library’s financial sustainability over time, financing agreements with the Government and The Hebrew University must be finalized. Determined and energetic fundraising efforts will be carried out, income-generating services will be developed, and budgets will be continually streamlined. New activities will be undertaken only after the budget to sustain them has been secured.

Related goals

- To reinforce the Library’s public and legal status

Near-term objectives

- To validate the current budget by concluding agreements with the Government and The Hebrew University
- To define a decision-making process for initiatives, special acquisitions, new projects and services that will take into account initial one-time investments (such as the cost of absorbing a newly acquired collection) as well as the cost of ongoing operations (such as the costs of the storage and preservation of the acquired collection)

Multi-year objectives

- To create long-term sources of funding to supplement the operating budget, such as endowment funds and income-generating services
- To build infrastructure for raising funds from private and public institutions and to cultivate relations with donors

New Building Construction

To construct new premises for the Library that will include a main building and a storage facility capable of serving its anticipated long-term needs

Description

- The Library’s physical premises will consist of a single main building and an external storage facility. The construction is slated for completion in 2016.
- Storage will include open shelves, with capacity for some 400,000 titles; a local warehouse in the main building for high demand items; and an external storage facility for low demand items and large archives. The main building will also contain storage for special collections. All spaces will be fully secured. Future increases in volume of storage will be accommodated by the external facility. Monitoring of demand for items will be ongoing, as will the process of transferring low-demand items to the external storage facility.
- The main building will contain research and reference space for the Judaica, Israel, Islam and Middle East, and General Humanities Collections. A nearby secured area will be set aside for special collections.
- The main building will also feature a cultural and educational space, an auditorium, seminar and conference rooms, and a public area with bookshops, a café and other social spaces.
- The Library offices in the main building will contain work stations and offer an appropriate work environment for staff, as well as the requisite technological infrastructure for digitization projects, preservation and restoration activities.

Near-term objectives

- To confirm that an appropriate piece of land is allocated for the construction of the main building. Investigation has shown that the most suitable location for the construction of the new National Library building is the ‘triangular plot’: lot number 40 in the Jerusalem town building scheme no. 4300, block no. 30135. This plot of land covers an area of about 14,000 square metres and is located in what is known as Kiryat HaLeom (the ‘National Compound or Precinct’), between the Knesset building and the Israel Museum.
- To update and confirm the assessment of the space allocated to the various functions and complete the preparation of the main building and external storage facility functional brief, including an estimate of costs and adaptation of the programme to the construction project budget
- To conclude the agreement with Yad Hanadiv regarding the construction of the new physical premises and the acquisition of equipment, and to secure the Library’s involvement in the planning process
- To validate current data regarding numbers of users in the existing Library, and estimates with regard to future use

Multi-year objectives

- To select an architect, plan the main building, obtain the building permits and construct the building
- To plan the external storage facility and begin construction with the aim of having it completed and in use prior to the move to the new main building
- To draft a detailed plan for the preparation for the move to the new building, the move itself and the operation of the building

Space requirements

These are the initial estimates for the dimensions of the required spaces:

Function	Existing Area (m ²)	Required Space (m ²)
Reading rooms <ul style="list-style-type: none"> Increase in number of stations of various sizes/ configurations from 350 to 500 Increase in open shelves from 190,000 to 380,000 volumes	2,700	5,700
Special collections	2,300	3,700
Culture and education <ul style="list-style-type: none"> 3 exhibition spaces An auditorium with a capacity of 400 seats 6 seminar rooms for 25 people each 4 seminar rooms for 50 people each	400	2,200
Local storage <ul style="list-style-type: none"> Reduction in number of volumes from 3.5 million to 1.2 million Use of high-density storage	9,000	2,500
Public spaces	1,900	3,200
Library processes	1,200	1,400
Preservation, restoration and digitization	800	1,500
Administration offices and staff sections	400	550
Research projects	300	450
Technical rooms	1,000	3,800
Total area in the main building	20,000	25,000
Remote storage <ul style="list-style-type: none"> Increase in number of volumes from 1.3 million to 3.6 million	4,000	7,000

Ongoing Activity in the Current Building

To enable Library activity in the existing premises to continue while realizing the Library’s goals for renewal and ensuring the integrity of the collections

Description

- In order for the Library to be able to continue to function in its current facilities until the move to the new building (a period of about six years) and to achieve the renewal goals during this period, it is crucial that ongoing repairs and preventive maintenance be carried out in the current premises, especially with regard to maintenance of storage conditions and security of the collections. At the same time, because all investments in the current building are limited to the relatively short period prior to the move to the new building, the guiding principle will be that of making the minimal essential investment.
- Improving the working conditions of the Library staff in the existing building will be a major factor in instilling values of efficiency and excellence.

Near-term objectives

- To adapt the allocation of space in the building to the new organisational structure in order to create appropriate work spaces for the new units that will be established and for requisite staff members
- To create appropriate work spaces for the digitization of production lines
- To explore alternatives for improving the working environment of the Library staff
- To prepare the requisite physical infrastructure to upgrade the Library’s technological infrastructure
- To find a suitable storage solution for the anticipated increase in collections during the time leading up to the inauguration of the new external storage facility

- To implement ongoing and preventive maintenance activities to ensure that the collections stored in the building and external storage facilities are secured against possible damage or destruction, and to enable the Library staff and users to work under reasonable conditions
- To improve the security of the collections by upgrading the protection systems

Multi-year objectives

- To carry out periodic investigations in order to identify, in a timely fashion, threats and malfunctions that require attention

The illustrations in the booklet are from the collections of the National Library of Israel

Pages 6-7
Autograph copy of Maimonides' 'Commentary on the Mishnah' in Judeo-Arabic, Seder Nashim
 Egypt, 12th century
 Manuscripts Collection
 Ms. Heb. 4° 5703

Page 10
Worms Mahzor Germany
 13th century
 Manuscripts Collection
 Ms. Heb. 4° 781

Page 21
'Palestine or a New Description of the Promised Land' from the first modern-day atlas of Abraham Ortelius
 Antwerp, 16th century
 Eran Laor Cartographic Collection
 Pal 213

Page 22
Ketubba
 Iran, 1879
 Ketubbot Collection
 K 584

Page 25
'The superiority of Newton's system over the Gregorian Calendar',
 Isaac Newton, autograph copy
 England, 17th century
 Yahuda Collection
 Ms. 24D f. 1

Page 53
Manuscript compiled according to 'Evronot', a work on the Jewish calendar by R. Eliezer ben Yaakov Bellin
Written, decorated and illustrated by Pinchas ben Avraham Halevi (Segal)
 Saxony (Germany), 18th century
 Manuscripts Collection
 Ms. Heb. 8° 2380

התמונות שבחוברת הן מאוספי הספרייה הלאומית:

עמוד 6-7
פירוש המשנה בערבית-יהודית
בכתב ידו של הרמב"ם, סדר נשים
 מצרים, המאה השתים-עשרה
 אוסף כתבי היד
 Heb. 4° 5703

עמוד 10
מחזור וורמייזא (וורמס)
 גרמניה, המאה השלוש-עשרה
 אוסף כתבי היד
 Heb. 4 ° 781

עמוד 21
'פלסטינה או תאור חדש של כל הארץ המובטחת' מתוך האטלס המודרני הראשון שחיבר אברהם אורטליוס
 אנטוורפן, 1-1570
 אוסף הקרטוגרפיה ע"ש ערן לאור
 Pal 213

עמוד 22
כתובה
 איראן, 1879
 אוסף הכתובות
 K 584

עמוד 25
'עדיפות השיטה הניוטונית על פני הלוח הגרגוריאני', בכתב ידו של אייזק ניוטון
 אנגליה, המאה השבע-עשרה
 אוסף יהודה
 Ms. 24D f. 1

עמוד 53
קובץ בענייני לוח השנה המבוסס על החיבור 'עברונות' של ר' אליעזר בן יעקב בלין
נכתב ועוטר וצויר ע"י פנחס בן אברהם הלוי (סג"ל) הלברשטאט
 סכסוניה (גרמניה), המאה השמונה-עשרה
 אוסף כתבי היד
 Ms. Heb. 8 ° 2380

The illustrations in the booklet are from the collections of the National Library of Israel

Pages 6-7
Musical notes for the song 'Yesh Li Chalom' (I Have a Dream) autograph copy of the musical score for voice and piano written by Moshe Wilensky for the song 'Yesh Li Chalom' by Y. Mohar
Israel, 1969
Music Department
Mus. 69

Page 10
Illustration by Nahum Guttman for 'Ken LaZipor' (The Bird's Nest) from the book of children's poems by Chaim Nachman Bialik
Tel Aviv, 1933
Rare Books Collection
R 4=37 A 1949

Page 18
Advertisement for the "Shemen" Company, published for Purim 5716
'Maariv', 23 February 1956, Tel Aviv
Periodicals and Newspaper Collection
PA 1505=X2

Page 21
Official notification of food rationing for the month of December, designed by Achim Shamir
Israel, ca. 1950
Broadside and Posters Collection
Archives Department
V 2130/12

Page 45
Detail from 'Palestine, or a Description of the Holy Land', drawn by Jan Jansson
Amsterdam, 1677
Eran Laor Cartographic Collection
Pal 979

התמונות שבחוברת הן מאוספי הספרייה הלאומית:

עמ' 45
פרט מתוך 'פלסטינה, או תאור של ארץ הקודש' שצייר יאן יאנסון
אמסטרדם, 1677
אוסף הקרטוגרפיה ע"ש ערן לאור
Pal 979

עמ' 6-7
תווים לקול ולפסנתר בכתב ידו של משה וילנסקי לשירו של יחיאל מוהר, 'יש לי חלום'
ישראל, 1969
מחלקת המוסיקה
Mus. 69

עמ' 10
ציור של גוטמן ל"קן לציפור" מתוך ספרו של ח"נ ביאליק, שירים ופזמונות לילדים
תל אביב, 1933
אוסף הספרים הנדירים
R 4= 37 A 1949

עמ' 18
פרסומת לחברת 'שמן' שהתפרסמה לקראת פורים תשט"ז
'מעריב', 23 בפברואר 1956, תל אביב
אוסף כתבי העת והעיתונות
PA 1505=X2

עמ' 21
הודעה רשמית על הקצבת מנות מזון לחודש דצמבר, בעיצובם של האחים שמיר
ישראל, 1950 בקירוב
אוסף הכרזים והכרזות
מחלקת הארכיונים
V 2130/12

המשך פעילות בבניין הקיים

לאפשר את המשך הפעילות של הספרייה בבניין הקיים ובתוך כך לממש את יעדי ההתחדשות של הספרייה, תוך הבטחת שלמות האוספים

הבהרות

- כדי שהספרייה תוכל להמשיך לפעול במשכנה הנוכחי עד המעבר למשכן חדש – פרק זמן של כשש שנים – ולהשיג את יעדי ההתחדשות במהלך השהייה בו, חיוני לבצע בבניין שיפוצים מסוימים ופעולות של אחזקת שבר ואחזקה מונעת, במיוחד בכל הקשור בתנאי האחסון והאבטחה של האוספים. עם זאת, מכיוון שכל השקעה בבניין הקיים היא רק לטווח הזמן שעד למעבר למשכן החדש, הקו המנחה הוא לעשות רק את המינימום ההכרחי
- שיפור סביבת העבודה של עובדי הספרייה בבניין הקיים הוא מרכיב חשוב בהטמעת ערכים של יעילות ומצוינות

יעדים לטווח קצר

- להתאים את הקצאת השטחים בבניין למבנה הארגוני החדש באופן שיפנה או ייצור מרחבי עבודה הולמים ליחידות החדשות שתוקמנה ולעומדים בראשן
- לפנות או ליצור מרחבי עבודה הולמים לפסי הייצור שישמשו לביצוע דיגיטיזציה
- לבחון חלופות לשיפור סביבת העבודה של עובדי הספרייה
- להכין את התשתית הפיזית הנדרשת לשדרוג התשתית הטכנולוגית של הספרייה
- למצוא פתרון אחסון הולם לגידול הצפוי באוספים בפרק הזמן שעד להתחלת השימוש במחסן החיצוני
- לבצע פעולות של אחזקת שבר ואחזקה מונעת באופן שיבטיח את האוצרות השמורים בבניין ובמחסנים החיצוניים מפני סכנת כליה ויאפשר לצוות הספרייה ולמשתמשים לפעול בתנאים סבירים
- לשפר את אבטחת האוספים באמצעות שדרוג אמצעי המיגון

יעדים רב־שנתיים

לבצע בדיקות תקופתיות במטרה לאתר מבעוד מועד סכנות וליקויים המצריכים טיפול

היקפי שטחים

להלן הערכה ראשונית של היקפי השטחים הנדרשים:

ייעוד	שטח קיים (מ"ר)	שטח נדרש (מ"ר)
<p>אולמות הקריאה</p> <ul style="list-style-type: none"> הגדלת מספר העמדות (ויצירת מגוון) מ־350 ל־500 הגדלת ה'מדף הפתוח' מ־190,000 ל־380,000 כרכים	2,700	5,700
אוספים מיוחדים	2,300	3,700
<p>תרבות וחינוך</p> <ul style="list-style-type: none"> שלושה מרחבי תערוכות אודיטוריום בן 400 מקומות ישיבה שישה חדרי סמינרים ל־25 איש ארבעה חדרי סמינרים ל־50 איש	400	2,200
<p>מחסן מקומי</p> <ul style="list-style-type: none"> הקטנת מספר הכרכים מ־3,500,000 ל־1,200,000 שימוש באחסון בצפיפות גבוהה	9,000	2,500
שטחי ציבור	1,900	3,200
תהליכי עבודה בספרייה	1,200	1,400
שימור, שיקום ודיגיטיזציה	800	1,500
משרדי הנהלה ואגפי מטה	400	550
מפעלי מחקר	300	450
חדרים טכניים	1,000	3,800
סך הכול שטחים במבנה הראשי	20,000	25,000
<p>מחסן חיצוני</p> <ul style="list-style-type: none"> הגדלת מספר הכרכים מ־1,300,000 ל־3,600,000 ויצירת מרחב לגידול הצפוי	4,000	7,000

יעדים לטווח קצר

- להבטיח הקצאת מגרש מתאים לבניית המבנה הראשי. לאחר בדיקות שנערכו נמצא כי המיקום המתאים והאפשרי להקמת המשכן החדש לספרייה הוא 'המגרש המשולש' – מגרש מספר 40 בתכנית בניין ערים מספר 4300, בגוש מספר 30135 (ראה נספח 2). שטחו של המגרש הוא כ־14 דונם והוא מצוי בקריית הלאום, בין משכן הכנסת למוזיאון ישראל
- לעדכן ולאשר את הערכת גודל השטחים ולהשלים הכנת פרוגרמת שטחים למבנה הראשי ולמתקן האחסון החיצוני, בכלל זה הערכת עלויות והתאמת הפרוגרמה לתקציב פרויקט הבנייה
- לחתום על הסכם עם יד הנדיב בנוגע לבניית המשכן הפיזי החדש וצידודו, ולהבטיח שיתוף הספרייה בתהליך התכנון
- לתקף את ההערכות הקיימות לגבי נתוני השימוש בספרייה הקיימת וכן לגבי הצרכים העתידיים

יעדים רב־שנתיים

- לבחור אדריכל, לתכנן את המבנה הראשי, לקבל את היתר הבנייה ולהקים את המבנה
- לתכנן את מתקן האחסון החיצוני ולהקימו מתוך שאיפה להשלימו ולהתחיל להשתמש בו עוד לפני המעבר למבנה הראשי
- לגבש תכנית מפורטת להכנה למעבר למשכן החדש, למעבר עצמו ולהפעלת הבניין

בניית משכן חדש

להקים משכן פיזי חדש לספרייה, שיכלול מבנה ראשי ומתקן אחסון, ויתאים לצרכים החזויים ארוכי־הטווח של הספרייה

הבהרות

- משכנה הפיזי של הספרייה יהיה במבנה ראשי אחד ובמתקן אחסון חיצוני. ההערכה היא שהבנייה תסתיים עד סוף שנת 2016
- שטח האחסון המתוכנן כולל 'מדף פתוח' במרחב המחקר והעיון, בהיקף של כ־400,000 כותרים (כפול מהקיים), מחסן מקומי במבנה הראשי, שיכיל את הפריטים בביקוש גבוה – כ־1,200,000 כותרים – ומתקן אחסון חיצוני לפריטים בביקוש נמוך ולארכיונים רחבי היקף. כמו כן יהיה במבנה הראשי מרחב אחסון לאוספים מיוחדים, מותאם לדרישות אבטחה מוגברת. מרחבי האחסון יותאמו לדרישות השימור הרלוונטיות לפריטים האצורים בו. גידול עתידי בנפח האחסון יהיה במתקן האחסון החיצוני. ייערך מעקב שוטף אחר הביקוש לפריטים ותהליך תקופתי של פינוי פריטים בביקוש נמוך למחסן החיצוני
- המבנה הראשי יכיל מרחב מחקר ועיון (לשעבר אולמות קריאה) לאוספים הנושאים יהדות, ישראל, אסלאם והאוסף הכללי במדעי הרוח. מרחב מאובטח סמוך יוקדש לאוספים המיוחדים. אזור מיוחד יוקצה למפעלי מחקר שישתלבו בספרייה
- המבנה הראשי יכיל גם מרחב תרבות וחינוך שיאפשר קיום שתי תערוכות קבועות ואחת מתחלפת, עריכת אירועים באודיטוריום וכנסים בחדרי סמינרים בגודל משתנה. כמו כן ייכלל בו מרחב ציבורי כללי ובו חנויות ספרים, בית קפה ועוד
- משרדי הספרייה במבנה הראשי יכילו עמדות עבודה וסביבת עבודה ראויה לכל עובדי הספרייה, וכן את התשתיות הנדרשות לטכנולוגיה, למפעלי הדיגיטיזציה ולפעילויות השימור והשיקום

הבטחת קיימות פיננסית

להבטיח קיימות פיננסית ארוכת־טווח של הספרייה באמצעות הסדרת תקציב שוטף, הקמת מערך גיוס כספים ופיתוח שירותים מניבי הכנסה

הבהרות

- תכנית ההתחדשות כוללת הרחבה משמעותית של כלל פעילויות הספרייה. מרכיבים מסוימים של התכנית, כמו בניין חדש ותשתית טכנולוגית, יבוצעו במימון ממשלת ישראל, יד הנדיב וגופים פילנתרופיים נוספים. מימון מרכיבים אחרים של הרחבת הפעילות, כמו גם מימון צורכי תפעול שוטף ואחזקה, יתבססו על התקציב השנתי השוטף של הספרייה
- התקציב השוטף המתקבל מהממשלה ומהאוניברסיטה העברית, ונוסף על כך התחייבות הספרייה לגייס לפחות 25% ממנו, לא יהיה בהם די להגשים את כל המטרות המצוינות בתכנית האב. על הספרייה יהיה להתאים את תכנית העבודה לתקציב העומד לרשותה. תכניות העבודה והתקציב של הספרייה יכללו הערכת עלויות תחזוקה לשנים הבאות (מעבר לשנה עבודה יוכנו התכנית והתקציב) ואישורן יותנה בכך שעלויות אלו ייכללו במסגרת תקציב השנים הבאות
- להבטחת הקיימות הפיננסית לאורך זמן יהיה על הספרייה להסדיר את הסכמי המימון עם הממשלה והאוניברסיטה העברית, לפעול באופן נמרץ ומתמיד לגיוס כספים נוספים, לפתח שירותים מניבי הכנסה, לחתור להתייעלות מתמדת, ולקבל החלטות על פעילויות חדשות רק לאחר שיימצא תקציב לקיימן לאורך זמן

מטרות קשורות

- ביסוס מעמדה הציבורי והחוקי של הספרייה

יעדים לטווח קצר

- להבטיח את התקציב השוטף באמצעות חתימת הסכמים עם הממשלה והאוניברסיטה העברית
- להגדיר תהליך קבלת החלטות ליזמות, לרכישות מיוחדות, לפרויקטים ולשירותים חדשים, שיביא בחשבון את ההשקעה הראשונית החד־פעמית – לדוגמה, עלות קליטת אוסף נרכש, ואת עלות התפעול השוטף – לדוגמה, עלות האחסון והשימור של אוסף נרכש

יעדים רב־שנתיים

- ליצור מקורות מימון ארוכי־טווח נוסף על התקציב השוטף, כגון קרנות צמיתות ושירותים מניבי הכנסות
- להפעיל מערך לגיוס כספים מגופים פרטיים וציבוריים ולטפח קשרים עם תורמים

יעדים רב־שנתיים

- להפעיל מערך פעיל של יחסי ציבור ושיווק שיפעל בה בעת במגוון אפיקים לקידום מטרות הספרייה בהתאם לקצב תהליך ההתחדשות ופירותיו
- להביא לעדכון חוק הספרים כדי שיחול גם על פריטים שנוצרו מלכתחילה בפורמט דיגיטלי, באופן שיאפשר איסוף שיטתי של פריטים אלו באמצעות מנגנוני הפקדה ברשת
- להביא לעדכון חוק זכויות היוצרים כדי שתורחב יכולת ההנגשה המקוונת של הספרייה

ביסוס מעמד ציבורי וחוקי

לבסס את מעמדה של הספרייה בתודעת הציבור כמוסד מורשת תרבותית מרכזי, ולפעול לעדכון המסגרת החוקית שלאורה היא פועלת

הבהרות

- מיצוב הספרייה כמוסד מורשת תרבותית לאומי מרכזי נחוץ להשגת מטרות כמו משיכה מתמדת של משתמשים חדשים לשירותי המחקר והעיון, הגדלת מספר המשתתפים בפעילויות התרבות והחינוך, יצירת שיתופי פעולה וגיוס מימון מגופים ציבוריים ופרטיים
- מערך יחסי הציבור של הספרייה ישתמש בכלים מקוונים, כמו רשתות חברתיות ובלוגים, על מנת להגיע לקהל חדש
- תחומי אחריותה ומשימותיה של הספרייה הלאומית מוגדרים מכוח חוקים אחדים, בהם חוק הספרייה הלאומית, התשס"ח; חוק הספרים (חובת מסירת פרטים וציונם), התשס"א; חוק זכויות יוצרים, התשס"ח ועוד. עדכונים בחוקים אלו נדרשים על מנת למצוא דרך חוקית להתגבר על המכשול שזכויות היוצרים מציבות בהווה ולאפשר לספרייה להרחיב את יכולת האיסוף, למצות את איסוף הפריטים הדיגיטליים במקורם, ולהנגיש ברשת היקף גדול של תכנים דיגיטליים, בעתיד עשויים להידרש עדכונים נוספים

מטרות קשורות

- פיתוח האוספים; הרחבת שירותי המחקר והעיון; הפעלת מרכז תרבות וחינוך; הקמת ספרייה דיגיטלית; הבטחת קיימות פיננסית

יעדים לטווח קצר

- להקים מערך יחסי ציבור ולגבש תכנית יחסי ציבור לקידום כל אחת מהמטרות שנזכרו לעיל
- לגבש תכנית שתגדיר במדויק את העדכונים הנדרשים בחקיקה הקיימת ותתווה דרכי פעולה מול הרשות המחוקקת
- לבחון דרכים שתאפשרנה לפעול באורח מיטבי במסגרת החקיקה הקיימת
- להוביל פורום בנושאי קניין רוחני בישראל, שיגבש המלצות לנהלים רצויים לתהליכי הדיגיטיזציה בספרייה וכן לעדכוני חקיקה רלוונטיים

- יעדים רב־שנתיים
  - להשלים את ההיפרדות מהתשתית הטכנולוגית של האוניברסיטה העברית ולהטמיע את התשתיות והמערכות הנדרשות
  - להתאים את מערכות המידע בספרייה לצרכים הקיימים והחזויים של המשתמשים וצוות העובדים, באמצעות הכנסת מערכות חדשות ושיפור המערכות הקיימות בשירות הספרייה
  - לסייע למשתמשי הספרייה ולעובדיה להשתמש במערכות המידע והשירותים הדיגיטליים באופן מיטבי, באמצעות הדרכה פרונטלית ומקוונת ומתן תמיכה טכנית
  - לפתח פורטל ארגוני (אינטראנט) לשימוש העובדים, כך שיסייע בשיפור התהליכים ובחיזוק התקשורת הפנים־ארגונית
  - לעודד חדשנות טכנולוגית על ידי בחינת טכנולוגיות לשיפור וייעול עבודת הארגון
  - לשתף פעולה עם חברות המתמחות בטכנולוגיית מידע, באופן שיוביל לשיפור ולעדכון מתמידים של שירותי הספרייה

הטמעת טכנולוגיה

לפעול כארגון מידע מתקדם עתיר טכנולוגיה, המנצל את החידושים בתחום טכנולוגיית המידע

הבהרות

- ספרייה לאומית היא גוף שעיקר עיסוקו במידע – איסופו, שימורו, הנגשתו והפצתו ללקוחות. במאה ה־21, מידע וטכנולוגיה שלובים זה בזה, בטכנולוגיה בשירות הלקוחות – הספרייה הדיגיטלית והתכנים והשירותים המקוונים ובמערכות מידע בשירות הארגון, לייעול מתמיד של תהליכי העבודה
- כדי לעשות את הקפיצה לטכנולוגיה עכשווית, ליצור נוכחות בולטת במרחב הווירטואלי ולהפיק את המיטב מהטכנולוגיה, תזדקק הספרייה לאגף מערכות מידע, שיכלול מומחי טכנולוגיית מידע ומנהלי פרויקטים מנוסים
- שיתוף פעולה הדוק בין אגף הטכנולוגיה לאגפים האחרים הוא חיוני להצלחת שילוב הטכנולוגיה בכל ההיבטים של פעילות הספרייה. תפקיד חשוב של צוות האגף יהיה לסייע בהטמעת טכנולוגיית המידע בארגון ובתרבות הארגונית
- מהפכת המידע מתחוללת בקצב מהיר וצפויה להוביל להתפתחויות בתחום טכנולוגיית המידע. הספרייה תבחר פתרונות מודולריים שיאפשרו גמישות
- יעדים נוספים הקשורים להטמעת הטכנולוגיה צוינו במטרות קודמות

מטרות קשורות

- הרחבת שירותי המחקר והעיון; הפעלת מרכז תרבות וחינוך; הקמת ספרייה דיגיטלית; ארגון תהליכי הספרייה; התאמת הארגון

יעדים לטווח קצר

- לתגבר את אגף מערכות המידע בכוח האדם הדרוש להפעלתו
- לשדרג את התשתית הטכנולוגית של הספרייה כך שתאפשר לפתח את הספרייה הדיגיטלית ולייעל את מהלכי העבודה בספרייה בכללה, באמצעות מערכות מידע מתקדמות
- להגדיר מתודולוגיה לפיתוח טכנולוגיית המידע של הספרייה, על בסיס תכנון וניהול פרויקטים אחדים בעת ובעונה אחת
- לנסח אמנת שירות שתפרט את השירותים ואת התמיכה שאגף מערכות מידע יספק למשתמשי הספרייה ולצוותה

יעדים רב־שנתיים

- למסד מערך הדרכה ופיתוח מקצועי לעובדי הספרייה, ולהנחיל את השימוש בטכנולוגיה
- לבנות מערך איתור גיוס והכשרה של עובדים במקצועות שבהם זמן ההכשרה ארוך במיוחד או שנדרשת הכשרה מחוץ לישראל
- לעקוב באופן שוטף אחר ההתקדמות בתהליך ההתחדשות ובהשגת היעדים באמצעות מערך מדידה והערכה
- לתכנן תהליך תקופתי לבדיקת תהליכים ולייעולם וליישמו
- לעודד יזמות לשיפור התהליכים והשירותים

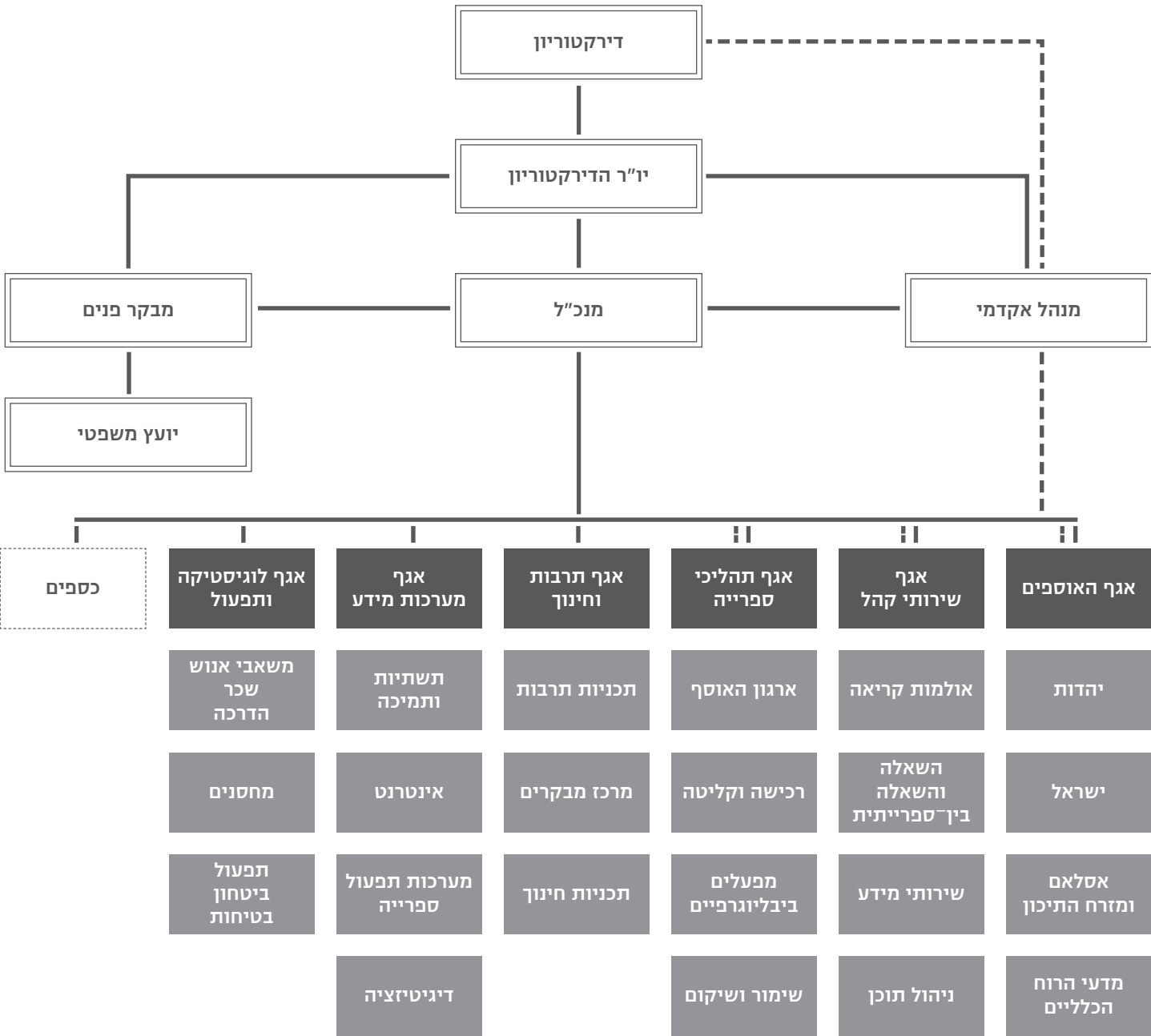
מטרות קשורות

- ארגון תהליכי הספרייה; הטמעת טכנולוגיה

יעדים לטווח קצר

- לאייש את משרות ראשי האגפים ומנהלי האוספים ולהשלים את השינוי הארגוני
- להגדיר מחדש את תהליכי העבודה בספרייה ולהדגיש את השירות ללקוח ושימוש מושכל ויעיל בטכנולוגיה
- להגדיר את יעדי האגפים השונים ל־2011, ובכללם הכנת תכנית עבודה רב־שנתית
- לפתח ולחזק את צוות הספרייה באמצעות קליטת אנשי מקצוע איכותיים
- לתכנן תהליך הכשרה לראשי האגפים ולמנהלים החדשים ולבצעו
- להגדיר תהליך העברת ידע מהצוות הוותיק והמתנדבים לצוות החדש ולבצעו
- להגדיר ביחד עם הצוות את ערכי הספרייה המתחדשת ולהנחיל את הערכים לכל העובדים באמצעות הדרכות, דוגמה אישית, ועוד
- להתנהל בשקיפות ראויה למוסד ציבורי: לדווח ולעדכן באופן שוטף את הצוות ואת בעלי העניין השונים בהתקדמות תהליך ההתחדשות ובהחלטות הרלוונטיות
- להגדיר מדדים להתקדמות השינוי, הפעלתם ליצור תשתית להפעלתם ולהתחיל במדידה
- להשלים את ההיערכות למעבר לחברה עצמאית ואת ההיפרדות מהאוניברסיטה העברית ככל שנדרש

התאמת הארגון

להתאים את הארגון לצורכי הספרייה ומטרותיה, מבחינת הנהלה, מבנה ארגוני, צוות, תרבות ארגונית ותהליכי עבודה

הבהרות

- מימוש מטרות ההתחדשות בדרך להגשמת החזון מחייב שינוי בתרבות הארגון, כמפורט בתפיסת ההתחדשות, ובמבנה שלו. המבנה הארגוני החדש של הספרייה (תרשים מצורף) מאפשר לבנות הנהלה רחבה עם כישורים מגוונים, לבזר את תהליך קבלת ההחלטות וליצור שיתוף פעולה בין אגפים ועבודה בצוותי משימה מטריציוניים. שינוי המבנה מחייב הגדרה ברורה של תפקידיה ותחומי האחריות של כל יחידה והגדרה מחדש של תהליכי העבודה בארגון (ראה נספח 1)
- הספרייה, ככל ארגון עתיר ידע, נשענת על אנשי מקצוע בכל אחד מתחומי פעילותה. גיוס עובדים איכותיים והשקעה מתמדת בהתפתחותם המקצועית של כל העובדים, בשילוב ייעוץ והדרכה איכותיים, יאפשרו לספרייה להשלים בהצלחה את המעבר לספרייה לאומית בסטנדרטים של המאה ה־21. עמודי התווך של תהליך זה יהיו גיוס ופיתוח צוות מומחי תוכן, שיוביל את פיתוח אוספי הספרייה, וצוות טכנולוגיית מידע, שיוביל את הטמעת הטכנולוגיה ויפתח את התשתית הנדרשת לספרייה הדיגיטלית
- הפעלת מערך מדידה והערכה המבוסס על הגדרת מדדי הצלחה ליעדים ומדדי ביצוע לתהליכי עבודה יאפשר לעקוב אחר התקדמות תהליך ההתחדשות על כל היבטיו

יעדים רב־שנתיים

- להגיע לדרגה של 'גנזך מהימן' בכל הקשור לתחומי היהדות וישראל ולהשלים את השימור והשיקום הנדרשים עבור המצאי כולו
- להטמיע מערכת שימור דיגיטלי לשימור תכנים דיגיטליים
- לדאוג להכשרת צוות השימור והשיקום בשיתוף עם מרכזי שימור בחוץ לארץ
- לפתח 'ארכיון אפל',⁸ שיכלול עותקים דיגיטליים של חומרים נדירים או ייחודיים בעלי ערך למשתמשי הספרייה, הנמצאים ברשות מוסדות אחרים ואינם ניתנים לרכישה או להנגשה למשתמשים על בסיס הסדרי שיתוף פעולה

שימור האוספים

לשמש 'גנזך מהימן' ליצירה התרבותית היהודית והישראלית לדורותיה ולרבדיה, ולשמר ולשקם את אוצרות הספרייה בהתאם לתקנים בין־לאומיים

הבהרות

- הספרייה הלאומית אחראית על שימור החומרים באוספי היהדות וישראל למען הדורות הבאים. במידת האפשר, תדאג הספרייה גם להשגת עותקים, לצורכי שימור, של פריטים נדירים או ייחודיים בעלי ערך למשתמשי הספרייה, פריטים הנמצאים ברשות מוסדות אחרים ואין ערובה לשימורם לדורות הבאים
- שימור בספרייה היברידית כולל שימור פיזי ושימור דיגיטלי. בתחום השימור הפיזי נצבר ניסיון רב ברחבי העולם, יש פתרונות מספקים וגובשו תקנים. בתחום השימור הדיגיטלי, לעומת זאת, טרם גובשו פתרונות מוכחים והתקנים בתהליכי התהוות

מטרות קשורות

- ארגון תהליכי העבודה; המשך הפעילות בבניין הקיים

יעדים לטווח קצר

- לערוך סקר שימור לבחינת מצב השימור בספרייה ולקבלת המלצות על הפעולות הנדרשות, היקפן, ותהליכי העבודה הרצויים לביצוען
- לגבש – על בסיס ההמלצות הנזכרות – תכנית שימור ושיקום לאוספים הקיימים והעתידיים בכל הפורמטים, לרבות פורמטים דיגיטליים, שתעסוק גם בסוגיית משאבי האנוש, לרבות שאלת דרכי הכשרת הצוות
- לשדרג את יחידת השימור והשיקום של הספרייה כך שתעמוד בתקנים הבין־לאומיים, על ידי גיוס והכשרה של מומחי שימור ושיקום ורכישת ציוד מתאים
- לגבש תכנית מפורטת לפי סדר עדיפויות לפעולות הצלה של פריטים בסכנה ולהתחיל לממשה

8. ארכיון אפל הוא ארכיון שהחומרים האצורים בו אינם נגישים לקהל הרחב. על פי רוב, מטרתו של הארכיון האפל היא לשמר חומרים כגיבוי לעותקים המקוריים.

- לבחון אם יש צורך בניהול הארכיונים באמצעות מערכת מידע עצמאית
- להפריד בין תהליכי הבחירה לתהליכי הרכישה

יעדים רב־שנתיים

- לרכוש לספרייה מערכת ניהול משאבים אחודה, שתאפשר ניהול יעיל של מצאי כל הפריטים, פיזיים ודיגיטליים כאחד, ולהטמיעה
- לבחון כדאיות רכישת מערכות המאפשרות אוטומציה של טיפול בחומרים דיגיטליים
- ליזום הקמת פורומים ספרניים מקצועיים שבהם תיקבע תקינה ביבליוגרפית וטכנית מחייבת, עבור ספריות בעלות אוספים הכתובים באות העברית
- לאפשר שיתוף בתהליך הקטלוג בתוך מחלקת הקטלוג בספרייה, ובינה לבין מוסדות אחרים, באמצעות הטמעת מערכת טכנולוגית מתאימה
- ליצור תשתית טכנולוגית אחידה לבניית מפתחות (אינדקסים), אחזקתם והשימוש בהם, ולמחשב באמצעותה את המפתחות הקיימים בספרייה
- ליצור תשתית טכנולוגית ותהליכי עבודה הנוגעים להפקדה דיגיטלית, הכוללת גם העברת נתונים ביבליוגרפיים מהמוציאים לאור לספרייה
- להגדיל את תדירות השימוש באוספים באולמות הקריאה, באמצעות בחינה עתית של נתוני השימוש בהם, ובהתאם – העברת פריטים בביקוש נמוך למחסן, והעברת פריטים בביקוש גבוה מהמחסן לאולמות הקריאה

ארגון תהליכי הספרייה

לשפר ולייעל את תהליכי העבודה הפנימיים של הספרייה הנחוצים לבניית האוספים ולתיעודם

הבהרות

- את אוספי הספרייה מפתחים ומגלים על בסיס הטיפול הספרני והארכיונאי באוספים וארגונם. על מנת להגדיל את הנגישות לאוספים, על הספרייה לקטלגם, למיינם, לאחסנם, לשמרם לטווח־ארוך, ובמידת הצורך לשקמם. בשל חשיבותם הגדולה של תהליכים אלו לבניית האוסף, על הספרייה לבצעם ביעילות ובמקצועיות ולוודא את יעילות 'פסי הייצור' למיניהם הדרושים לקליטת החומרים
- כדי להגדיל את יעילות כלי הגילוי ויכולות שיתוף הפעולה עם מוסדות בארץ ובעולם תאמץ הספרייה תקנים בין־לאומיים לקטלוג ומיון, ותפתח מערכות נושאים באות העברית בשיתוף עם מוסדות בארץ הפועלים בתחום
- התקדמות הטכנולוגיה מאפשרת שיפור מקצת תהליכי ארגון האוסף באמצעות הטמעת מערכות התומכות בהם, ומאפשרות תכנון תהליכי עבודה יעילים, אוטומציה של חלק מהם, שיתוף מידע בין בעלי המקצוע השונים בספרייה ואיתור תקלות ומוקדי פעילות בעייתיים
- בקרה יעילה על מצאי האוספים מחייבת הכנסת כלים אשר יאפשרו להשיג שליטה ברמת הפריט הבודד

מטרות קשורות

- הרחבת שירותי המחקר והעיון; שימור האוספים; התאמת הארגון; הטמעת טכנולוגיה

יעדים לטווח קצר

- לתכנן פרויקט רישום וקטלוג של כל החומר בספרייה שטרם קוטלג, ולבצעו
- להשלים את הקטלוג המקוון כך שיקיף את כל החומר שקוטלג עד היום
- לייעל את הקטלוג בספרייה באמצעות איחוד מחלקות הקטלוג, וקטלוג לפי נושא ושפה (ולא לפי פורמט או מדיה)
- להאיץ את הקטלוג ברמת הפריט הבודד באמצעות שני שלבים: קטלוג בסיסי וקטלוג מתקדם, במטרה למנוע גידול בפערי הקטלוג
- לאחד את שיטות המיון בספרייה ולהתאימן לתקנים בין־לאומיים

יעדים רב־שנתיים

- להגיע להסדרי הנגשה הדדית ומידית של תכנים בפורמט דיגיטלי עם מספר רב של ספריות ומוסדות בארץ ובעולם המחזיקים באוספים בתחומי ההתמחות של הספרייה
- לשתף פעולה עם מוסדות תרבות ומורשת בארץ ובעולם לצורך הרחבת האוספים והעשרת פעילויות החינוך והתרבות
- לכונן שיתופי פעולה עם ספריות במזרח התיכון, שיכללו ביצוע של פרויקטים משותפים וכן שיתוף בידע בנוגע לטיפול בחומרים הכתובים בשפות שמיות

יצירת שיתופי פעולה

למסד שיתופי פעולה עם ספריות, מוסדות תרבות חינוך ומורשת בארץ ובעולם ועם חברות המתמחות בטכנולוגיית המידע, בדרך שתגדיל באופן ניכר ומתמיד את היקף החומר הנגיש למשתמשים ותעשיר את פעילויות החינוך והתרבות בספרייה

הבהרות

- השאיפה היא להגיע למספר גדול של שיתופי פעולה שתכליתם הנגשה הדדית של תכנים בפורמט דיגיטלי, וכן לשיתופי פעולה שישפרו את השירותים המקוונים של הספרייה ומערכות המידע שבשימושה. המדד העיקרי להצלחה יהיה כמות התכנים שניתן יהיה להנגיש ואיכותם, והשירותים שניתן יהיה להציע, ולא מספר המוסדות או החברות שעמם ייווצר שיתוף הפעולה
- בתחומי האסלאם ומדעי הרוח, שבהם האיסוף יהיה סלקטיבי במובהק, יתבסס פיתוח האוספים במידה ניכרת על שיתופי פעולה כאלה
- בתחומי היהדות וישראל הספרייה תשאף לכונן שיתופי פעולה ואף שותפויות עם מוסדות פרויקט הגניזה של פרידברג, רשות העתיקות – המגילות הגנוזות, ארכיון גנזים ועוד

מטרות קשורות

- פיתוח האוספים; הקמת ספרייה דיגיטלית

יעדים לטווח קצר

- לפתח מספר מצומצם של שיתופי פעולה, בעיקר לצורך הנגשה הדדית של תכנים, באופן שיאפשר להגדיר, על בסיס הלקחים, את השיטה לפיתוח מסיבי של שיתופי פעולה
- לגבש פרופילים רצויים של הסדרי שיתוף פעולה מסוגים שונים על בסיס הלקחים לעיל ועל בדיקה של דגמים קיימים בספריות ברחבי העולם
- להגיע בתחומי האסלאם ומדעי הרוח לתיאום תתי־התמחויות ורכישות עם הספרייה המרכזית למדעי הרוח והחברה ע"ש בלומפילד של האוניברסיטה העברית, ליצירת בסיס לקביעת מדיניות האיסוף בתחומים האלה, ולפעול לתיאום דומה עם אוניברסיטאות ומוסדות נוספים בארץ המחזיקים באוספים רלוונטיים

- לבנות לספרייה אתר אינטרנט חדש כך שישמש שער ראשי הולם לתוכני הספרייה הדיגיטלית ולשירותיה וישקף את התחדשותה
- לבדוק כדאיות של שותפות עם Google או עם Internet Archive מבחינת תכנים דיגיטליים, תהליכי דיגיטיזציה, עלויות ומעמד ציבורי

יעדים רב־שנתיים

- להפעיל בהיקף מלא פסי ייצור לדיגיטיזציה של תכנים בנושאים הנבחרים, בכלל זה עשרות אלפי ספרים, מיליוני דפי עיתונים, מאות אלפי דפי ארכיונים, עשרות אלפי תצלומים ואלפי שעות שמע (אודיו)
- לאפשר למשתמשים להעשיר פריטים דיגיטליים באמצעות הוספת הערות, תגיות וכדומה
- להגדיל בהתמדה ובמידה ניכרת את מספר הפריטים הנגישים למשתמשים בפורמט דיגיטלי, באמצעות קישור פריטים דיגיטליים מאוספי מוסדות אחרים על בסיס שיתופי פעולה
- ליצור פורטלים נושאיים בתחומי התמחות הספרייה, שירכזו קישורים למידע ולתכנים רלוונטיים בתוך הספרייה ומחוצה לה לשימוש החוקרים
- להקים בשיתוף עם גופים אחרים אתרי תוכן ממוקדי נושא, המשלבים תכנים דיגיטליים עם מעטפת חינוכית או תרבותית, דוגמת 'אבות הציונות'
- לבחון טכנולוגיות ושירותים חדשניים שירחיבו את אפשרויות השימוש בתכנים הדיגיטליים

הקמת ספרייה דיגיטלית

לפתח ספרייה דיגיטלית רחבת היקף אשר תספק למשתמשים תכנים ושירותים מקוונים ותחתור לשמש ספק מרכזי של מידע דיגיטלי בתחומי היהדות וישראל

הבהרות

- הספרייה הדיגיטלית היא שם כולל לתוכן הדיגיטלי שהספרייה מעמידה ברשת האינטרנט לרשות משתמשיה ולשירותים שהיא מציעה סביבו. היא תאפשר לציבור גדול בארץ ובעולם להיחשף אל הספרייה ואל אוצרות מאוספיה ומאוספי מוסדות אחרים שאתם היא תשתף פעולה
- הספרייה הדיגיטלית והפיזית שלובות יחדיו, שכן הספרייה הדיגיטלית היא כלי עזר מרכזי גם בידי המשתמשים בבניין הפיזי. תכנים דיגיטליים המוגנים בזכויות יוצרים יהיו נגישים באופן חופשי בתוך הבניין בלבד
- הספרייה הדיגיטלית תכיל חומרים מאוספי היהדות וישראל באות העברית מתוך כוונה שהיא תיעשה לספק המרכזי של מידע דיגיטלי בתחומים הללו. החומרים יכללו פריטים מאוספי הספרייה שיעברו תהליך של דיגיטיזציה, חומרים שנאספו מלכתחילה בפורמט דיגיטלי וחומרים מאוספי מוסדות אחרים המקושרים לספרייה במסגרת שיתופי פעולה
- התשתית הטכנולוגית והידע שייצבר במהלך פיתוח הספרייה הדיגיטלית ישמשו גם בפרויקט המורשת הלאומית ברשת

מטרות קשורות

- הרחבת שירותי המחקר והעיון; יצירת שיתופי פעולה; הטמעת טכנולוגיה

יעדים לטווח קצר

- להכניס לשימוש מלא את מערכת דיג'יטול לניהול אובייקטים דיגיטליים
- להטמיע כלי גילוי אחוד לכלל אוספי הספרייה, שיאפשר חיפוש ומציאת פריטים פיזיים ודיגיטליים כאחד
- להגדיר שיטה מובנית ליצירת תוכן דיגיטלי בפורמטים הנכללים בתחומי התוכן הנבחרים, על בסיס ניסיונות לפיתוח פסי ייצור לדיגיטיזציה של חומרים שונים

הפעלת מרכז תרבות וחינוך

לפעול כמרכז תרבות וחינוך בהתבסס על אוצרות הספרייה, ולהתכונן לפעילות בהיקף מלא מיד עם המעבר למשכן החדש

הבהרות

- היקף מלא של פעילויות במרחב הפיזי יתאפשר רק במשכן החדש. פרק הזמן עד למעבר ינוצל לתכנון הפעילויות, להתנסות בסוגי פעילויות שונים לבחינת התפיסה ותגובת קהלי היעד, להקמת מערך פעילויות ותערוכות מקוון ולהיערכות למעבר מהיר ככל האפשר לפעילות בהיקף מלא במשכן החדש
- תכניות הביקור תותאמנה, בשנים הראשונות, לקבוצות מאורגנות ותאפשרנה את חשיפתו ל'תמצית ההוויה' של הספרייה הלאומית – עיקרי אוצרותיה, ייעודה ושירותיה – מבלי להפריע לעבודת המשתמשים ולצוות הספרייה. הלקחים שיופקו מהפעלת מערך המבקרים ישפיעו על המשך התכנון
- המרחב הווירטואלי מאפשר פעילות חינוכית־תרבותית בהיקף מלא כבר בשנים הקרובות. לפיכך יושקע מאמץ ביצירת רובד תרבותי־חינוכי עשיר ברשת באמצעות הספרייה הדיגיטלית
- קהל יעד מרכזי של פעולות החינוך הוא תלמידי בתי הספר וכל מי שמופקד על השכלתם – ממוריהם ועד מערכת החינוך. להעשרת פעילויות החינוך והתרבות תשתף הספרייה פעולה עם משרד החינוך, משרד התרבות, צה"ל, מוזיאונים ומוסדות תרבות חינוך ומורשת נוספים

מטרות קשורות

- הקמת ספרייה דיגיטלית; יצירת שיתופי פעולה; הטמעת טכנולוגיה; ביסוס מעמדה הציבורי והחוקי של הספרייה

יעדים לטווח קצר

- להקים צוות המופקד על תרבות וחינוך
- להגדיר קהלי יעד שעבורם יתוכננו פעילויות החינוך והתרבות ולקבוע סדר קדימויות ביניהם
- להכין תכנית רב־שנתית לפעילויות תרבות וחינוך במרחב הפיזי ובמרחב הווירטואלי
- לצבור ניסיון בקבלת מבקרים באמצעות גיבוש תכניות ביקור בספרייה והפעלת מערך מבקרים בהיקף מצומצם
- לכונן קשרי עבודה עם משרד החינוך ועם גופים המפתחים תכניות לימודים במטרה להגדיר נושאי לימוד שבהם ניתן לשלב תכנים ומקורות ראשוניים מאוצרות הספרייה

יעדים רב־שנתיים

- להציע מגוון פעילויות תרבות וחינוך – תערוכות, סיורים בבניין, כנסים וכדומה – בקצב ובהיקף שיגברו עם התקדמות תהליך ההתחדשות ויתבססו על פירותיו
- ליצור רובד חינוכי־תרבותי עשיר במרחב הווירטואלי: תערוכות, זרקור על פריטים, מערכי שיעור, אתרי תוכן וכולי
- להציע פעילויות חינוכיות המבוססות על תכנים מאוצרות הספרייה שישולבו בתכניות הלימוד
- לתכנן את התערוכות שתוצגנה במשכן החדש ולתזמן את הכנתן כך שניתן יהיה לפתחן לקהל הרחב במועד סמוך לפתיחת המשכן
- לתכנן את פעילויות התרבות והחינוך שתיערכנה במשכן החדש עבור קהל מסוגים שונים ולקיימן באורח ניסיוני בבניין הנוכחי או במרחבים סמוכים לו שיישכרו לשם כך

יעדים רב־שנתיים

- להתאים את השירותים לצורכי המשתמשים הקיימים והפוטנציאליים, על פי עדיפויות, וליזום שירותים חדשים על פי סקר תקופתי של צורכי המשתמשים ומידת שביעות רצונם
- להגדיל בהתמדה את מספר המשתמשים בשירותי המחקר והעיון, הן במרחב הפיזי הן במרחב הווירטואלי, ולמשוך קהל מגוון יותר
- לאפשר חיפוש מקוון ממצה, מהיר ונוח בכל אוספי הספרייה באמצעות כלי גילוי עדכניים
- להנגיש את החומר הארכיוני באמצעות עזרי גילוי מקוונים
- לספק שירותי יעץ מגוונים ומותאמים למגוון המשתמשים, הן על ידי יועצים במשכן הפיזי הן באמצעות רשת האינטרנט
- לקלוט את מפעל הביבליוגרפיה העברית ולהשלימו
- להציע למשתמשים מסד מידע מרכזי וממצה בתחומי היהדות וישראל, שיספק נתונים על חומרים רלוונטיים באוספים פרטיים וציבוריים בארץ ובעולם
- לשפר את מערכת ההשאלה הבין־ספרייתית כך שתתאים לצורכי המשתמשים דרך הסדרים עם ספריות רבות בארץ ובעולם
- לקבוע אמנת שירות שתגדיר את רמת השירות לשירותי הספרייה למיניהם
- לעודד פעילות מחקרית של מפעלי מחקר, יחידים וקבוצות, פעילות שתתבסס על אוצרות הספרייה, ופירותיה יקושרו אליה באופן שיתרום לביסוס מעמדה, בייחוד בקרב ציבור החוקרים בעולם

הרחבת שירותי המחקר והעיון

לשרת קהל גדל והולך של משתמשים מקרב הציבור הרחב וקהל החוקרים בישראל ובעולם באמצעות מתן שירותי מחקר ועיון עדכניים ומוכווני־לקוח ולעודד פעילות מחקרית של גופים ויחידים על בסיס אוצרות הספרייה

הבהרות

- הצבת קהל המשתמשים בעדיפות גבוהה, במטרה למשוך את הציבור הרחב בארץ ובעולם להשתמש באוצרותיה, הן במשכנה הפיזי הן דרך המרחב הווירטואלי, היא יסוד מרכזי בתפיסה שתאפיין את הספרייה החדשה. במקביל תחתור הספרייה לשמור על המשתמשים הנוכחיים שלה מקרב ציבור החוקרים בארץ ובעולם ולמשוך אליה חוקרים נוספים רבים
- מתן שירותי מחקר ועיון רלוונטיים ויעילים הוא מפתח ליצירת קהל נאמן של משתמשים קבועים הגדל בהתמדה. נוסף על כך תנקוט הספרייה דרכים פעילות למשוך משתמשים חדשים, למשל דרך פעילויות התרבות והחינוך
- סיוע למשתמשים באמצעות שירותי יעץ מגוונים הוא ערך מוסף חיוני של ספרייה בעידן של מהפכת המידע והכמויות הגדלות בקצב מסחרר של מידע זמין שהיא מייצרת. פיתוח והרחבת שירותי היעץ בבניין ובמרחב הווירטואלי ניתנים להשגה כבר בשנים הקרובות

מטרות קשורות

- הפעלת מרכז תרבות וחינוך; הקמת ספרייה דיגיטלית; יצירת שיתופי פעולה; ארגון תהליכי העבודה בספרייה; הטמעת טכנולוגיה; ביסוס מעמדה הציבורי והחוקי של הספרייה

יעדים לטווח קצר

- לשפר באופן ניכר את אפשרויות החיפוש והגילוי המקוון באמצעות כלי גילוי אחוד
- לעדכן את מדיניות ההשאלה של הספרייה

יעדים רב־שנתיים

- להגיע בתחומי היהדות וישראל לאוספים 'מקיפים'⁵, שיתחרו על מעמד מוביל בזירה העולמית

- להגיע בתחום האסלאם לאוסף 'מחקר'⁶ ברמה בין־לאומית

- להתאים את האוספים לצרכים הקיימים והחזויים של מגוון המשתמשים

- לבדוק את איכות הכיסוי של האוספים, בהתבסס על מנגנוני בקרה כגון: השוואה לאוספים מקבילים, ניתוח בקשות המשתמשים וחוות דעת של מומחים

- להרחיב את אוסף ישראל ולהדגיש את תיעוד מגוון הביטויים של חיי הרוח והתרבות בחברה הישראלית על כל רבדיה, ובכלל זה לפעול לאֶרכוֹב האינטרנט⁷

- לממש את אסטרטגיית הארכיונים ובמסגרתה להרחיב את נגישות הציבור לארכיונים

- להרחיב במידה ניכרת את איסוף התכנים בפורמטים דיגיטליים

- לשפר באופן ניכר את איסוף 'עותקי החובה' כדי להגדיל ככל האפשר קבלת ספרים ופרסומים אחרים מכל המגזרים והעדות

5. 'אוסף מקיף' (comprehensive) שואף לכיסוי שלם וממצה ככל האפשר של תחום מוגדר. הכיסוי מקיף את כל סוגי הפורמטים הפיזיים והדיגיטליים, לרבות כתבי יד, אפמרה, תצלומים, ארכיונים ומפות, בשפות הרלוונטיות לתחום.

6. 'אוסף מחקר' (research) כולל את עיקר הפרסומים הראשוניים והמשניים בשפות הרלוונטיות לתחום מוגדר, הנדרשים לעריכת מחקר ברמת עבודות דוקטור ומחקרים מקצועיים אחרים ברמה מדעית גבוהה.

7. ארכוב האינטרנט פירוש העתקת אתרים מהאינטרנט הפעיל אל שרת הספרייה לשימור ארוך־טווח ומתן נגישות אליהם בנקודת הזמן של ההעתקה.

פיתוח האוספים

לפתח באופן ניכר את האוספים בתחומי ההתמחות של הספרייה, מבחינת היקפם, איכותם והתאמתם לצורכי קהלי היעד השונים

הבהרות

- פיתוח האוספים ייעשה על בסיס מדיניות איסוף מפורטת שתתעדכן אחת לשנתיים
- באוספי היהדות וישראל תשאף הספרייה לאיסוף מקיף וממצה ככל האפשר, לרבות חתירה להשיג נגישות דיגיטלית או עותקים של חומרים רלוונטיים הנמצאים במקורם ברשות מוסדות אחרים. שיקולים הנוגעים לשימור החומר ישפיעו על מדיניות האיסוף בתחומים הללו, למשל, מבחינת בחירת הפורמטים הרצויים לרכישה. קביעת מדיניות איסוף מפורטת לכל אחד מהאוספים הנושائيים וכן מדיניות איסוף כללית הכרחית לבנייה מושכלת של האוספים. מדיניות איסוף כללית תוחמת את האוספים מבחינת מרחב הכיסוי (נושאים, תקופות, אזורים גיאוגרפיים, שפות וכולי) ומגדירה את רמת הכיסוי ואת העקרונות וסדרי העדיפויות שלפיהם הם ייבנו, לרבות בסוגיות כגון פורמטים נבחרים, טיפול במתנות, קליטת אוספים שלמים ועוד

מטרות קשורות

- הקמת ספרייה דיגיטלית; יצירת שיתופי פעולה; ביסוס מעמד ציבורי וחוקי

יעדים לטווח קצר

- לעבור לניהול האוספים הנושائيים על ידי מומחי תוכן. אלה ישלימו את תכנונם ויגבשו מדיניות איסוף מפורטת לכל אחד מהם וכן מדיניות איסוף כללית
- להשלים את גיבוש אסטרטגיית הארכיונים, ולהקדיש תשומת לב מיוחדת לסוגיית קליטת ארכיון העם היהודי, ולהגדרה של מדיניות קליטת ארכיונים חדשים
- לבנות את אוסף ישראל כאוסף נפרד מאוסף היהדות, בהתאם להגדרת האוספים החדשה
- להשתמש באוסף אסיה־אפריקה הקיים כבסיס לבניית אוסף האסלאם ומזרח התיכון במתכונתו החדשה, ולהחליט על עתיד החומרים באוסף אסיה־אפריקה שלא ייכללו באוסף האסלאם
- להשלים ככל האפשר את החסרים באוספי הליבה

הפקוח על המזונות

מנות דצמבר

החנוני יציין בסור
זה סתי קבל את
הספרך

1000 גרם **לנפש** (למבוגר ולילד) 83 מיל

400 גרם לנפש, 156 מיל המנה

500 גרם לנפש, 32 מיל לחבילה בת 100 גרם

6 ביצים לילד לשבוע, 34 מיל הביצה (סוג א')
2 ביצים למבוגר לשבוע

2-3 ביצים למבוגר לשבוע, 25 מיל הביצה

400 גרם לנפש, המחיר יקבע בעת החלוקה

החלוקה רק בערים, בחבילות בנות 250 גרם,
72 מיל החבילה

החלוקה רק בערים, בחבילות בנות 100 גרם
130 מיל המנה

קופסה לכל ילד וחצי הקופסה למבוגר 84 מיל הקופסה

100 גרם לנפש, 55 מיל המנה

100 גרם לכל מבוגר, 65 מיל המנה

קופסה אחת לילד (6 חתיכות), 22 מיל כל משולש

קופסה לכל מבוגר, 63 מיל הקופסה

סוכר לבן
שמן

מרגרינה
ביצי משק
ביצי יבוא
אורז

אבקת חלב
אבקת ביצים
חלב משומר
ממותק או בלתי ממותק
גבינה דנית קשה
גבינה סז'נל בולגרית
גבינה שוויצרית
(משולים)

סרדינים נורביגיים

- הבטחת קיימות פיננסית: להבטיח קיימות פיננסית ארוכת-טווח של הספרייה באמצעות הסדרת תקציב שוטף, הקמת מערך גיוס כספים ופיתוח שירותים מניבי הכנסה
- בניית משכן חדש: להקים משכן פיזי חדש לספרייה, שיכלול מבנה ראשי ומתקן אחסון ויתאים לצרכים החזויים ארוכי-הטווח של הספרייה
- המשך פעילות בבניין הקיים: לאפשר את המשך פעילות הספרייה בבניין הקיים ובתוך כך לממש את יעדי ההתחדשות של הספרייה, תוך הבטחת שלמותם של האוספים

יָדוּס בַּטְעָנָה שֶׁהוּא בּוֹ יִגְדֹּל לָךְ יָדוּס בֵּין הַמוֹסְלָמִים לְנוֹצְרִים. כֵּן יוֹדַע, כִּי עוֹד הַלֵּילָה בִּיקְרוּ כִּמְהָ עֶסְקָנִים נוֹצְרִיִּים בִּבְתֵּי רִבִּים מִן לְמַתְנָדִבִּים וּבִיקְשׁוּ לְהַנִּיאֵם מִלִּי זַתְגִּיִּים.

(פּוֹנֵצֵר)
וְנוּ בַּצַּעֲרֵךְ הַכְבֵּד
זַחֲיָךְ הַדְגּוּל
ר ל י ב ר ז"ל
ב י ת ש ק מ ה
אַלְכַּסְנֹדֶר ינאי 17—15

סניף תל־אביב
רבות
לדי החברים
26, בשעה 4 אחה"צ,
ך ג'ורג' 35, תל־אביב.
גִּטָּה לוקה — יוסף
ארי ליביו — שחקן
ריינית (ילדת הפלא של
וירה בצבור — נגינה
זמכות המצטיינות —
ה: א. ארגמן (דו־רה־מי)
ון, רח' דיזנגוף 112 או
בנימין 63, תל־אביב.

ה־1956
יום ומשא עד 8 שון
הַיָּדוּס בַּטְעָנָה שֶׁהוּא בּוֹ יִגְדֹּל לָךְ יָדוּס בֵּין הַמוֹסְלָמִים לְנוֹצְרִים. כֵּן יוֹדַע, כִּי עוֹד הַלֵּילָה בִּיקְרוּ כִּמְהָ עֶסְקָנִים נוֹצְרִיִּים בִּבְתֵּי רִבִּים מִן לְמַתְנָדִבִּים וּבִיקְשׁוּ לְהַנִּיאֵם מִלִּי זַתְגִּיִּים.

כְּדִי לְבַרֵּר אִפְשָׁרוּיּוֹת הַשְּׁתֵּת־פּוֹתָהּ שֶׁל כְּרִית־הַמוֹעֲצוֹת בַּמִּפְעַל פִּיתּוּחַ וְתַעֲשִׂיהַּ בִּלְבָנוֹן. בִּינְתֵיִים הוֹכַחְשׁוּ הַשְּׂמוּעוֹת, שְׁכֵרִית־הַמוֹעֲצוֹת הַצִּיעָה לִלְב־נוֹן כּוֹר אֶטוּמִי.

פּקִיד בֵּית הַסֵּפֶר לְקַצֵּי־נִי יָם כַּעֲכוּ נַעֲצָר עַל־דִּי הַמִּשְׁטָרָה בִּאֲשֵׁמַת מַעֲלֵהָ כַּכִּסְפּוֹ בִּיה"ס. הַאִישׁ שֶׁ־חָרַר בַּעֲרֻכוֹת וְרִינוֹ יִתְכַּי־

תחרות תלבושות בורים

כָּר הַיִּלָּדִים וְהַיִּלָּדוֹת מֵתַחַפְשִׁים וּשְׂמָחִים בַּחַן הַפּוֹרִים הַעֲלִיזִי.
כָּר יֵלֵד וַיִּלָּדַת שִׂיחַחֲפָשׁוּ בַּחַן הַפּוֹרִים בַּתּוֹר מֵאֲמַח־אִי שְׂפּוֹסֶרֶת מִשְׁחַת־שִׁינִים יִשְׁמָן יִשְׁלַחוּ אֵלֵינוּ תַּמוּנוֹתֵיהֶם יִקְבְּלוּ פָרֶס נָא הַמַּבְחָר תּוֹצֵרֶת שְׂמָן יִלָּדִים וַיִּלָּדוֹת תִּשְׁלַחוּ תַּמוּנוֹתֵיכֶם לְבִיחָד יִשְׁמָן חִסְפָּה. ת. ד. שָׁנוּ וְתוֹכּוּ כִּפְרֶסוּ

"שמו"

בְּחִיפָה, תִּלְ-אֲבִיב, יְרוּשָׁלַּיִם תַּעֲרַכְנָה מְסִיבוֹת פּוֹרִים־(עִם חֲלוֹקֶת פָּרֶסִים) לִילָדִים שִׂיחַחֲפָשׁוּ לְאֶחָד מִמוֹצְרֵי־"שְׂמָן" פָּרֶסִים בַּמוֹדַעוֹת עַל הַלּוֹחוֹת הָעִירוֹנִיִּים.

חָר שְׁנִידַע דְּבַר הַמַּעֲלֵלָה. אֵךְ לְאַחַר פְּרִישְׁתּוֹ הַמִּשְׁיָךְ לִקְנֵ כִּסְפִּים כְּטַעְנוֹת־שׂוֹא מֵהוֹרֵי תַלְמִידִים בַּמוֹסֵד הַפְּקִיד, שִׁשִּׁירַת כִּסְמָל בַּמִּיטְרָה. הִיָּה מִמוֹנָה עַל הַ"קּוֹ הַקְּטָנָה", בְּבֵית הַסֵּפֶר. הַזִּקְנוֹ הָעֵלְתָה שֶׁהוּא הוֹצִיא מִן הַקִּיּוֹ סָכוּם שֶׁל כִּמְהָ מֵאוֹת לִירִית. שֶׁנִּתְגַּלָּה הַדְּבַר. הוּא הַחֲזִיר חִי מִן הַסָּכוּם וְהַגִּישׁ אֶת הַתַּפְטֹּר תּוֹ.

כַּעֲבוּר זֶמַן מֵהַ נִתְבַּרְרָה, כִּי לְאַחַר שֶׁהַתַּפְטֹּר הַמִּשְׁיָךְ לִגְבוּ מֵהוֹרֵי הַתַּלְמִידִים דְּמִי לִימוּד נִתֵּן לָהֶם קְבָלוֹת זִמְנִיּוֹת. נִמַּסְ כִּי הַסָּכוּם הַכּוֹלֵל שֶׁל הַמַּעֲלֵל מִגִּיעַ לְאַלֶּף לִירֹת.

נתפסו מסתננים
אַרְבַּעַה מִסְתַּנְנִים נִתְפָּסוּ בְּנֵי עַל יְדֵי מִשְׁמַר שֶׁל צַה"ל, נִמְסָ מִמְקוֹרוֹת הַמִּשְׁטָרָה.

הסורים תקפו
(סוֹף מַעֲמוּד א')

הֵם חֲזְרוּ לַפְּנוֹת בּוֹקֵר לַחוֹף מִזְרָחִי שֶׁל הַכְּנֶרֶת כְּדִי לַהֲצֹא אֶן מִשֶּׁם, אֲזֻלָּם כִּכְר מִרְחֹו הַבַּחֲיוֹנוֹ בַּמִּסְפָּר נִיכָר שֶׁ פִּירוֹת דִּיִּיג פּוֹרִיּוֹת שֶׁשֶּׁ טִטּוֹ בֵּאָגָם בֵּאוֹתוֹ מִקּוֹ וְהֵם פָּנוּ מִיָּד וְחֲזְרוּ לְטַבְרִיָּה. הַבּוֹקֵר יֵצְאוּ סִירוֹת מִשֶּׁן יִשְׂרָאֵלִיּוֹת לְסִיִּיךְ בַּקְטַע הַחֵ הַמִּזְרָחִי שֶׁל הָאָגָם בּוֹ הוֹתֵק אִמֶּשׁ הַדִּיִּיגִים הַיִּשְׂרָאֵלִיִּים, וְרֶם נּוֹדַעוּ פָּרֶסִים עַל תּוֹצְאוֹת סִיּוֹר.

נִצִּיג יִשְׂרָאֵל בּוֹעֲדַת שְׁבִיּוֹ הַנֶּשֶׁק הַיִּשְׂרָאֵלִית־סוֹרִית, רֶבִי רֵן סִיּוֹן טַפְנֵר, הַתְּקַשֵּׁר הַבּוֹי בְּדַחֲפּוֹת עִם יו"ר הָרַעְדָּה הַקִּ לִּזְנֵל קַאֶסְטִינִגִּיי וּבַהֲגִישׁוֹ לוֹ לִזְנֵה חֲרִיפָה עַל תְּקִרִיּוֹת אִמֶּ וְלִיל שֶׁלִּשׁוֹם בַּקְשׁוֹ לַהֲתַקְשֵׁר יָד עִם הַשְּׁלֹטוֹנוֹת הַסּוֹרִיִּים וְכִרָר מֵהַ פֶּשֶׁר הַתַּגְרֻוֹת מִחוּץ שׁוֹת אֵלּוֹ בְּדִיִּיג הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּנֶרֶת.

מטרות הספרייה לשנים 2010–2016

המטרות להלן מסמנות את כיווני הפעולה העיקריים של הספרייה בשבע השנים הבאות, בדרך למצב הרצוי בעת המעבר למשכנה החדש. המטרות אינן תואמות בהכרח למבנה הארגוני החדש – מטרות מסוימות אמנם רלוונטיות במיוחד ליחידה ספציפית, אך אחרות נוגעות בה בעת לכמה יחידות ואף לארגון כולו. מימוש המטרות ידרוש שיתוף פעולה בין היחידות. בפרקים הבאים יפורטו המטרות אחת לאחת.

- פיתוח האוספים:** לפתח באופן ניכר את האוספים בתחומי ההתמחות של הספרייה, מבחינת היקפם, איכותם והתאמתם לצורכי קהלי היעד השונים

- הרחבת שירותי המחקר והעיון:** לשרת קהל גדל והולך של משתמשים מקרב הציבור הרחב וקהל החוקרים בישראל ובעולם באמצעות מתן שירותי מחקר ועיון עדכניים ומוכווני־לקוח ולעודד פעילות מחקרית של גופים ויחידים על בסיס אוצרות הספרייה

- הפעלת מרכז תרבות וחינוך:** לפעול כמרכז תרבות וחינוך לאומי בהתבסס על אוצרות הספרייה, ולהתכוון לפעילות בהיקף מלא מיד עם המעבר למשכן החדש

- הקמת ספרייה דיגיטלית:** לפתח ספרייה דיגיטלית רחבת היקף אשר תספק למשתמשים תכנים ושירותים מקוונים ותחתור לשמש ספק מרכזי של מידע דיגיטלי בתחומי היהדות וישראל

- יצירת שיתופי פעולה:** למסד שיתופי פעולה עם ספריות, מוסדות תרבות חינוך ומורשת בארץ ובעולם ועם חברות המתמחות בטכנולוגיית המידע, בדרך שתגדיל באופן ניכר ומתמיד את היקף החומר הנגיש למשתמשים ותעשיר את פעילויות החינוך והתרבות בספרייה

- ארגון תהליכי העבודה:** לשפר ולייעל את תהליכי העבודה הפנימיים של הספרייה הנחוצים לבניית האוספים ולתיעודם

- שימור האוספים:** לשמש 'גנזך מהימן' ליצירה התרבותית היהודית והישראלית לדורותיה ולרבדיה, ולשמר ולשקם את אוצרות הספרייה בהתאם לתקנים בין־לאומיים

- התאמת הארגון:** להתאים את הארגון לצורכי הספרייה ולמטרותיה, מבחינת הנהלה, מבנה ארגוני, צוות, תרבות ארגונית ותהליכי עבודה

- הטמעת טכנולוגיה:** לפעול כארגון מידע מתקדם עתיר טכנולוגיה, המנצל את החידושים בתחום טכנולוגיית המידע

- ביסוס מעמד ציבורי וחוקי:** לבסס את מעמד הספרייה בתודעת הציבור כמוסד מורשת תרבות מרכזי, ולפעול לעדכון המסגרת החוקית שלאורה היא פועלת

^[1] 4. גנזך מהימן (trusted repository)

^[2] מבטיח שימור ארוך-טווח של החומרים האצורים בו, ומספק למשתמשים נגישות לחומר אותנטי ונאמן למקור, ככל האפשר

ספרייה היברידית פיזית־דיגיטלית

ספרייה לאומית במאה ה־21 צריכה לשלב את המרחב הפיזי עם המרחב הדיגיטלי. הספרייה הדיגיטלית משלימה את הספרייה הפיזית ומרחיבה באופן ניכר את אפשרויותיה לשרת קהל המרוחק ממשכנה הפיזי. הספרייה הדיגיטלית היא כלי עזר מרכזי גם בידי המשתמשים בבניין הפיזי, בשירותים המקוונים שהיא מציעה ובנוחות הגישה אל תכניה. הספרייה תוסיף להחזיק בפריטים פיזיים ואף תגדיל ותחדש אוסף זה, ובייחוד פריטים מהסוג הנדיר או היחידאי, אולם היא תעניק עדיפות גדלה והולכת לפורמטים דיגיטליים – ברכישות חדשות ובפיתוח תוכן דיגיטלי.

הספרייה תקים תשתית טכנולוגית מקיפה, תרחיב את הצוות הטכנולוגי ותטמיע טכנולוגיית מידע בכל היבטי התפעול. שירותי הספרייה הזמינים בבניין (עזרי חיפוש, הזמנת ספרים, יעץ, תערוכות וכיוצא באלה) יסופקו גם באופן מקוון. הספרייה תגדיל בהתמדה את אוסף החומרים הדיגיטליים שברשותה – על ידי דיגיטיזציה של חומרים מאוספי הספרייה, איסוף חומרים ש'נולדו דיגיטליים', והנגשת חומרים מאוספי מוסדות אחרים במסגרת שיתופי פעולה עמם. התכנים יוצגו חינם אם זכויות היוצרים יאפשרו זאת. הספרייה תיישם כלי חיפוש ותצוגה מתקדמים – ביניהם מנוע חיפוש שיסרוק בה בעת את כל האוספים, המדיה והפורמטים; פורטלים נושאיים; המאגדים מידע בנושא נתון עבור קהל יעד מוגדר – כמו גם כלי תוכן המאפשרים הוספת תוכן על ידי משתמשים וחוקרים. פרטי תוכן וקטלוגים של הספרייה יופיעו במנועי חיפוש מסחריים באינטרנט. ממשק פתוח יאפשר לספקי תוכן חיצוניים (כגון 'סנונית' ו'מטח') וליזמים לשלב מאוצרותיה של הספרייה בשירותים שלהם.

מאמצי הדיגיטיזציה של הספרייה יתמקדו בתחומי היהדות, ישראל והאות העברית במטרה לעשותה לספק המרכזי של מידע דיגיטלי בתחומים הללו. כמו כן תמיר הספרייה לפורמט דיגיטלי חומרים בתחום האסלאם, בעיקר כתבי יד, כדי לאפשר הרחבת האוסף באמצעות שיתופי פעולה.

הספרייה תבנה את האוספים הדיגיטליים בגישה נושאית, ומתוך שאיפה לשרת באמצעותם קהל גדל והולך. תחומי התוכן הנבחרים הם אלה:

- מאה שנות היסטוריה יהודית וציונית:** חומרים על תולדות קהילות היהודים מראשית תנועת ההשכלה ועד השנים הראשונות למדינה, בכלל זה עיתונות, מסמכים ארכיוניים, תמונות, חומר אורקולי ועוד. תקופה זו תואמת את תכנית הלימודים של משרד החינוך;
- תרבויות ישראל ו'ארון הספרים הישראלי':** אוספים המשקפים את היצירה התרבותית הישראלית המודרנית, לרבות ספרות, שירה ומוזיקה;
- כתבי יד יהודיים - התנ"ך ואוצר כתבי היד מתקופת התנ"ך ועד ימי הביניים:** כתבי יד מהמכון לתצלומי כתבי יד, קטעי גניזת קהיר ומגילות ים המלח במסגרת שיתופי פעולה עם פרויקט הגניזה ורשות העתיקות, וכתבי יד נוספים במסגרת שיתופי פעולה עם המוסדות המחזיקים בהם.

3. פורטל נושאי הוא אתר אינטרנט המכיל קישורים למגוון משאבים בנושא הנתון: אתרי תוכן, מסדי מידע וכיו"ב.

הספרייה תשקול להקים שותפויות עם ספקי תוכן דיגיטלי כמו Google ו־Internet Archive וכן עם ספקי טכנולוגיה מובילים, ותמנף את היכולות הקיימות בישראל בתחום הטכנולוגיה המתקדמת באופן שיאפשר לה לאמץ וליישם טכנולוגיות חדשות, אך מוכחות, לשימוש נרחב. נוסף על כך תבחן הספרייה ותתנסה בכיוונים חדשים, כגון: חקר כתבי יד וטקסטים עתיקים בסיוע מחשב; שירותי דיגיטיזציה למוסדות תמורת הפקדת עותק לשימור ולהנגשה; שיתוף פעולה עם חוקרי מדעי המחשב בפיתוח כלי ניתוח סמנטיים ואסוציאטיביים לטקסט עברי.

תשתית פיזית חדשה

המרחב הפיזי של הספרייה יכיל מספר גדל של משתמשים ומבקרים, מרחב לפעילויות תרבות וחינוך, אוספים מורחבים ואולמות קריאה שיאפשרו, בין היתר, מרחב למידה אישי. כמו כן יוקצו חדרים ללמידה בקבוצות ולעבודת צוות. כל אלו מחייבים הקמת מבנה חדש לספרייה. בתכנון המבנה, המיועד לשמש את הספרייה שנים רבות, יש להביא בחשבון את השינויים העתידיים בעולם המידע והספריות ולפיכך לבנות מרחבים פנימיים תפקודיים, גמישים וקלים לשינוי, וכן להביא בחשבון עקרונות תכנון 'ירוקים'. הבניין החדש ימוקם בסמוך למשכן הכנסת, למוזיאון ישראל ולקמפוס אדמונד י. ספרא של האוניברסיטה העברית. המיקום נקבע בהתבסס על אמות המידה המפורטות בדוח הוועדה לשינוי מעמד הספרייה הלאומית: נוכחות ראויה בסביבה ויצירת דימוי הולם כמוסד לאומי; נגישות קלה לציבור הרחב; תפעול נפרד מקמפוס האוניברסיטה העברית; קשרי גומלין עם הקהילה האקדמית; יעילות כלכלית; תשתית פיזית ראויה; יכולת שימוש בבניין להפעלת מערכי תרבות וחינוך; התאמה לצרכים הנגזרים מתכנית האב.

מקורות מימון

המשכן החדש על תכולתו והתשתית הטכנולוגית לספרייה ימומנו בתמיכת יד הנדיב, ממשלת ישראל וגופים נוספים. שאר צורכי הספרייה בבניין הקיים ובמשכנה העתידי – היינו אחזקה, תחזוקת התשתית הטכנולוגית, תפעול שוטף ופיתוח – ימומנו מתקציבה השוטף של הספרייה, המתקבל מהממשלה, מהאוניברסיטה העברית, מתרומות ומהכנסות עצמיות.

תקציבה השנתי של הספרייה יאפשר לממש רק חלק מהמטרות שבתכנית האב. על הספרייה יהיה לפעול כדי להגדיל את התקציב העומד לרשותה: לגייס כספים בהתמדה ובאופן נמרץ; לקבוע סדרי עדיפויות ברורים בכל תחומי פעילותה; להנהיג תרבות ארגונית של שיפור מתמיד וייעול תהליכי העבודה; לשקול רכישות והשקעות בהתייחס לעלות מחזור החיים שלהן. בכל מקרה, הספרייה תתאים את היקף הפעילויות למשאבים העומדים לרשותה ולא תתחייב לפעילות מעבר לתקציב השוטף או לכספים שיגויסו.

פתיחות לציבור הרחב והצעת מגוון שירותים חינם או בתשלום סמלי הם ערכים בסיסיים של ספרייה לאומית. יחד עם זאת, הספרייה תפתח שירותים מניבי הכנסות שישמשו לה מקור מימון נוסף, בדומה לספריות לאומיות אחרות.

אוסף אסלאם ומזרח התיכון

אוסף אסלאם ומזרח התיכון יטפל בהרחבה בדת האסלאם ותולדותיה, ובעולם המוסלמי בעבר ובהווה, היינו, בארצות שבהן היו המוסלמים, או עודם, דומיננטיים, או מיעוט משמעותי. נוסף על הקריטריון הדתי והגיאוגרפי, האוסף יעסוק בלשונות העולם המוסלמי ובספרות שנוצרה בלשונות אלו לאורך הדורות. היקפו העצום של העולם המוסלמי יחייב בחירה של היקף הטיפול במגוון הנושאים הכרוכים בו. יושם דגש על מדינות המזרח התיכון וצפון אפריקה ועל נושאים בעלי משקל בעולם המוסלמי בעבר ובהווה. מומחי התוכן יעקבו אחר השינויים, הן במציאות הן בעולם המחקר, ויעדכנו את עדיפויות האיסוף בהתאם. פיתוח האוסף יתבסס במידה רבה על הנגשת חומרים הנמצאים ברשות מוסדות אחרים בארץ ובעולם באמצעות הסדרי שיתוף פעולה עמם ותיאום רכישות קפדני ברמה הארצית.

האוסף ייבנה בהתאם לצרכים המגוונים של קהל הטרונגי, הכולל חוקרי אסלאם מהארץ ומחוצה לה ואת הציבור הרחב, ובפרט הציבור הערבי בישראל. תוכן דיגיטלי יאפשר גישה מקוונת גם ממדינות האזור. התכנים יהיו חלק מפעילויות תרבות וחינוך של הספרייה, בציפייה שיסייעו למשוך גם את הציבור הערבי לספרייה.

אוסף מדעי הרוח הכלליים

באוסף מדעי הרוח הכלליים ייכללו נושאים שאינם נכללים בתחומי הליבה. האוסף יכיל תתי־אוספים בנושאים אשר יש להם נגיעה לנושאים נחקרים בתחומי הליבה, ביניהם נצרות, פילוסופיה והיסטוריה כללית של העולם המערבי והמזרח התיכון; האוסף ישרת את הקהל הרחב לצורכי מחקר ועיון וישמש כספריית מחקר של האוניברסיטה העברית במדעי הרוח, בתיאום ושיתוף פעולה עם ספריית הר הצופים למדעי הרוח והחברה ע"ש בלומפילד. מגוון המטרות ורבגוניות המשתמשים יחייבו התאמת האיסוף לצורכי קהל היעד.

שיתופי פעולה להרחבת האוספים

שיתופי פעולה עם ספריות ומוסדות מורשת בארץ ובעולם יובילו להרחבת אוספי הליבה ולמיצוי תפקידי האיסוף וההנגשה של הספרייה. שיתוף הפעולה מתחייב מההיקפים העצומים של תכנים רלוונטיים, מידת הפיזור שלהם בעולם ומגבלות התקציב. בעבודה משותפת עם ספריות בישראל ועם ספריות יהדות בעולם, תחתור הספרייה הלאומית לעדכן תקנים לקטלוג ולהטמיעם על מנת להרחיב את השיתוף בחומרי היהדות וישראל. בניסיון ליצור שיתוף פעולה עם ספריות במזרח התיכון, תפעל הספרייה לקשר בין אוספים דיגיטליים, לחלוק ידע ומומחיות בדיגיטיזציה ושימור דיגיטלי, וליזום פרויקטים משותפים.

מוסד של מחקר ועיון

שירותי המחקר והיעץ של הספרייה ישרתו קשת רחבה של חוקרים – אנשי אקדמיה ממוסדות מחקר בארץ ובעולם, סטודנטים ותלמידים השוקדים על עבודת מחקר, וכל אדם המעוניין בפריטי האוספים. הספרייה תשקוד על חיפוש דרכים להגדלת מספר המשתמשים ועל חיזוק 'חוויית המשתמש' שלהם. הספרייה תפתח תרבות של הערכה ובקרה, שתכלול שימוש בקבוצות מיקוד, ביצוע סקרי משתמשים, התייעצות הדוקה ורציפה עם הקהילה האקדמית ושיתוף כלל הציבור על מנת לשפר שירותים קיימים וליזום שירותים חדשים. מפעלי מחקר, תכניות של עמיתי מחקר, סמינרים וכנסים, בצד יזמות נוספות של צוות הספרייה, יביאו להתפתחותן של קהילות חוקרים סביבה. מרחב המחקר והעיון לאוספים

הנושאים – יהדות, ישראל, אסלאם ומדעי הרוח – ייבנה באופן מעורר השראה, מייצר קרבה בין הנושאים, מעודד יחסי גומלין בין המשתמשים, מסייע למחקר בין־תחומי ומציע סביבות עבודה מגוונות – פורמליות ובלתי־פורמליות. אזור מאובטח סמוך יוקדש לאוספים המיוחדים. המרחב הפיזי והמרחב הווירטואלי ישלימו זה את זה – הלקוחות ישתמשו בשירותים דיגיטליים בתוך הספרייה, וימשיכו להשתמש בהם בבתיהם או במוסדות המחקר שלהם; משתמשים ברשת יוכלו להתוודע למרחב הפיזי (למשל, באמצעות סיור וירטואלי בספרייה), ולשריין לעצמם משאבים פיזיים, כגון תחנת עבודה מועדפת, פריטים שמורים או מאוחסנים, או משבצת זמן להתייעצות עם מומחה.

מרכז של תרבות וחינוך

הספרייה תשאף לשמש גורם מרכזי בעיצוב השיח התרבותי בישראל ואף בעולם היהודי, על ידי הנגשה פעילה של אוצרותיה, פיזית ווירטואלית כאחד, לכל דכפין. יצירת מקום תוסס ומושך עם מאות אלפי מבקרים בבניין ומיליוני מבקרים וירטואליים בשנה היא יעד הניתן להשגה.

תכניות תרבות

הספרייה תמנף את מעמדה הייחודי כנאמנת תולדות תרבויות ישראל והעם היהודי וכתורמת לעיצובן ולהתפתחותן באמצעות קשריה עם הקהילה האקדמית, ותעשה שימוש במקומה המרכזי ב'שדרת המוזאונים' כדי לחשוף היבטים מגוונים בהיסטוריה ובתרבות הישראלית והיהודית. הספרייה תשאף לגרות את השיח הציבורי, בין היתר על ידי עיסוק בהרחבה בנושאים כמו מערכת היחסים המסועפת שבין היהדות, האסלאם והנצרות, ויחסי הגומלין התרבותיים שנוצרו בינן לבין עצמן ובינן לבין תרבויות אחרות; יחסי ישראל והתפוצות מן ההיבט התרבותי; מקומו של ספר הספרים בתרבות העולם, תולדות הכתב והספר העברי, התפתחות השפה העברית וכיוצא באלה. תכניות תרבות יתקיימו בבניין הספרייה ובמרחב הווירטואלי, יתבססו על אוספי הספרייה ויתייחסו, בין היתר, למועדים חשובים, כמו תאריכי לידה ופטירה של יוצרים מובילים, תגליות חשובות ומאורעות בעלי חשיבות לאומית או עולמית.

תכניות חינוך

הספרייה תשתתף בפיתוח תכניות לימוד והעשרה למסגרות חינוך והוראה בכל הרמות, החל במערכת החינוך היסודי, המשך בצבא וכלה בבני הגיל השלישי, בסוגיות תרבותיות שונות. בניין הספרייה ואתר האינטרנט שלה יהיו 'אבן שואבת' לתלמידי מערכת החינוך הפורמלית ולא פורמלית, אשר ייחשפו באמצעותה ליצירות התרבות הישראלית לגווניה ולארון הספרים היהודי והישראלי, באופן שיחזק את הקשר שלהם למקורותיהם התרבותיים. בעבודה משותפת עם משרד החינוך, ישולבו אוצרות הספרייה ויעשירו את תכניות הלימודים במסמכי מקור במקצועות כמו היסטוריה, תנ"ך, תלמוד, ספרות, אזרחות ואמנות. הספרייה תהיה שותפה לפעילות לקירוב התלמיד לספר, לשפה העברית ולתרבות הקריאה. תשומת לב תינתן לפיתוח פעילויות המתאימות לקהל דובר ערבית.

התכנית תכלול תערוכת קבע ותערוכות מתחלפות, מפגשי סופרים ומפגשים עם סופרים, משוררים, אמנים וחוקרים, ימי עיון, סיורים בספרייה, מופעים וכנסים, ופעילויות נוספות מעוררות עניין והשראה. אוצרים מקצועיים שיפעלו עם מומחי התוכן של הספרייה יגבשו דרכים להציג תוכן אקדמי באופן שיהיה מובן לציבור שוחרי הדעת.

אוסף ישראל

הספרייה הלאומית משמשת 'זיכרון לאומי' לאומה, למדינה ולארץ בה היא שוכנת. אוסף ישראל, שעד היום לא היה קיים כאוסף עצמאי, ישמש ככזה בהתבסס על מדיניות איסוף מקיפה, היינו איסוף שיטתי של כל התכנים היוצאים לאור בישראל ושימורם, כמוגדר בחוק ההפקדה; כינוס ארכיונים אישיים של יוצרי תרבות בולטים; הרחבת אוספי אפמרה, חוזי ושמע; איסוף היצירה הישראלית באינטרנט; פרסומים היוצאים לאור בעולם ונוגעים לישראל; עבודות גמר לתארים מתקדמים; פרסומי הממשלה; צילומי ארץ ישראל על כל תקופותיה; תיעוד בעל פה (oral history), ועוד.

בנוסף, יוקם מפעל 'תיעוד ישראל' שיכלול איסוף של חומרים המשקפים את החיים, היצירה והתרבות של החברה הישראלית על כל רבדיה, עדותיה ומגזריה. חומרים אלו ישמשו בסיס לתצוגות מקוונות ולתערוכות פיזיות. אוספי יהדות וישראל יכללו תתי־אוספים המאורגנים לפי פורמט, ביניהם אוספי מוזיקה וארכיונים.

מוזיקה

תת־אוסף המוזיקה מבוסס על חומרי ישראל והיהדות: הקלטות חוזי ושמע וחומרי ארכיון, הכוללים גם טיטות של יצירות, רשימות מחקר, מכתבים, תעודות ותמונות. ארכיון הצליל ירחיב את איסוף ההקלטות, ואף ייזום הקלטות חדשות של קטעי תפילה, זמירות, טקסים, שירי עם ומוזיקה אמנותית, מתוך כוונה לתעד את המסורת המוזיקלית של המגזרים והעדות בישראל. הספרייה תשאף לשמש מרכז לזמר וליצירה הישראלית, ובמסגרת זו תמשיך לאסוף, לתעד ולהנגיש הקלטות של שירים עבריים, של ראשוני הזמר העברי והקלטות מסחריות, מאז תחילת תעשיית התקליטים בארץ.

ארכיונים

אוסף הארכיונים ישמש נדבך לחיזוק התמחות הספרייה בתחומי היהדות וישראל. קליטת הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי, אם יוחלט על כך, תאפשר להרחיב את אוסף היהדות ולפתוח צוהר לחיי קהילות ישראל בתפוצות. כינוס ארכיונים אישיים של יוצרים תרבותיים מובילים ויצירת שיתופי פעולה להנגשה דיגיטלית של ארכיונים ברחבי הארץ יסייעו להרחבת תיעוד התרבות של מדינת ישראל.

הטיפול בארכיונים ייעשה בהתאם למדיניות קליטה הכוללת רמת הנגשה, דיגיטיזציה² ושימור, בהתאם לחשיבות הארכיון. פיתוח כלי גילוי, מילונים ומפתחות מקוונים הם מרכיב חיוני בהנגשת הארכיונים לחוקרים. על מנת למשוך את תשומת לב הציבור יש צורך לבצע דיגיטיזציה סלקטיבית של פריטים מעוררי עניין, נוסף על כלי הגילוי הרגילים.

בבסיס התכנית עומדת ההנחה שהצעת תכנים, שירותים ופעילויות רלוונטיים ואטרקטיביים, מתן שירות לקוחות ראוי, מיצוב הולם של הספרייה ושיווק יעיל של שירותיה, ימשכו לקוחות חדשים רבים מסוגים שונים, הן למשכן הפיזי הן לאתר הספרייה ברשת האינטרנט. ההערכה היא כי במשכן החדש מספר המשתמשים היומי יעלה על 600 בשירותי המחקר והעיון במשכן הפיזי – או לכדי למעלה מ־250,000 כניסות משתמשים בשנה, אליהם יצטרפו כ־250,000 מבקרים בשנה, שישתתפו בסידורים ובפעילויות חינוך ותרבות, ולמעלה מ־10,000,000 משתמשים ומבקרים בשנה באתר הספרייה ברשת האינטרנט.

אוספי הספרייה

תחומי הליבה שבהם תתמחה הספרייה יהיו יהדות, ישראל ואסלאם. נוסף על כך תפתח הספרייה אוסף כללי במדעי הרוח. בכל תחום יוגדר האוסף על פי נושאים, וייכללו בו חומרים במגוון פורמטים – כתבי יד, עיתונות, אמצעים אלקטרוניים, ארכיונים ועוד. בתחומי יהדות וישראל יש לספרייה אחריות לאומית, והיא תשמש אוצר לדורות הבאים וספק מידע מרכזי של תכנים שיכללו, נוסף על המילה הכתובה, גם צליל, שמע וחוזי (וידאו).

מומחי התוכן של הספרייה, שיגויסו מקרב קהל החוקרים, יהיו בקיאים באוספיה, בכל סוגי התכנים הפיזיים והדיגיטליים ובאוספים פרטיים וציבוריים בתחומם, ויתוו את מדיניות האיסוף בכל הפורמטים. הם יתורו בהתמדה אחר הזדמנויות לחיזוק ולפיתוח האוספים, באמצעות רכישות, מתנות, או שיתופי פעולה עם ספריות אחרות. הם יעמדו בקשר הדוק עם קהל החוקרים, ויטפחו את האוספים בהתאם לצורכי המשתמשים. האוספים ייסקרו בפרקי זמן קבועים, למשל, על ידי השוואתם לאוספים דומים במוסדות אחרים, במטרה להבטיח את איכותם.

אוסף יהדות

אוסף היהדות, הנמנה עם חשובי האוספים בתחום בעולם, יוסיף להיות מעמודי התווך של הספרייה. פיתוחו יבוסס על מדיניות איסוף מקיפה – איסוף רב ככל האפשר של חומר על היהדות והיהודים, ושל יצירתם וביטויי תרבותם בכתב, באומר, בצליל ובתמונה – מימי קדם ועד ימינו. האוסף יכלול מקורות ראשוניים ומשניים מקיפים בפורמטים מגוונים – כתבי יד, ספרים, עיתונים, ארכיונים, אפמרהי וחומר דיגיטלי.

פיתוח אוסף היהדות יתבסס על חומר מישראל ועל איסוף חומרים מהעולם, לפי סדר עדיפויות של צורכי המשתמשים, עלות וסכנת אבדן. הספרייה תבחן את מערך ההפקדה והשימור בספריות הלאומיות במדינות שבהן יוצא לאור מרב החומר בתחום היהדות, מתוך שאיפה להסתפק, כל אימת שניתן, בעותק דיגיטלי בלבד, ולהסתמך על השימור ארוך־הטווח של ספריות אלו.

הספרייה תפעל לשיתוף פעולה עם ספריות אוניברסיטאיות ולאומיות במטרה ליצור מיפוי אוניברסלי של האוספים הפיזיים והדיגיטליים בתחום היהדות, לבנות קישורים ביניהם, ואף להשתתף בהקמת קונסורציום בין־לאומי של אוספי כתבי יד דיגיטליים.

^[1] אפמרה: דברי דפוס בני עמוד אחד או כמה עמודים, המשמשים לזמן קצר בלבד, דוגמת עלונים, לוחות שנה, גלויות, תפריטי מסעדות, קטלוגים וכדומה

תפיסת התחדשות הספרייה

מהפכת המידע והספרייה הלאומית

ספריות בכלל וספריות לאומיות בפרט ממלאות תפקיד מרכזי באיסוף הידע האנושי, בשימורו ובהנחלתו, וכן בקידום המחקר. מהפכת המידע מעצבת את החברה האנושית כ'חברת ידע' ומביאה לשינויים מפליגים באופן צריכת המידע בכלל, בשיטות העבודה ובתחומי העבודה בעולם המחקר ובשטח ההוצאה לאור. הציפייה של הציבור, ובכללו החוקרים, היא לקבל מידע בכל זמן ומכל מקום, לכל סוג מכשיר – מחשב, טלפון נייד וכדומה. זמינות המידע ברשת האינטרנט ונגישותו הנוחה לכול מחייבים העמדת כלים מתאימים לאיתור תוכן אמין ורלוונטי במהירות ובקלות באוקיינוס המידע העצום, ולהצגתו בצורה ברורה ובהירה. ה'דמוקרטיזציה' של תחום ההוצאה לאור, הנובעת מזמינותם של כלים להפקת יצירות כתובות – קוליות, מוזיקליות ואורקוליות – והשפע העצום של תוכן שהוא בעל 'חיי מדף' קצרים, מציבים בפני ספריות לאומיות שני אתגרים: איסוף חומר דיגיטלי ומודפס בנפח ובמגוון הגדלים בהתמדה, ושימור ארוך־טווח של חומר דיגיטלי. בספריות המאה ה־21 תהיה חשיבות מכרעת לשיווי משקל דינמי שייווצר בין המרחב הפיזי למרחב הווירטואלי, שכן השירותים שהן יציעו יכוונו למשתמשים הן בתוך הספרייה הן מחוצה לה. המבנים שבהם ישכנו הספריות ישמשו, נוסף על השימור הפיזי וארגון האוספים, גם להפעלת תכניות תרבותיות וחינוכיות, מרחב לשיח ולמפגש של אנשי מחקר ויצירה ושל קבוצות לימוד וכן הם ישמשו מקור ואכסניה למרחב הווירטואלי. התחדשות הספרייה הלאומית של ישראל, בתקופה של השתנות ותסיסה בעולם המידע, מחייבת, בדומה לנעשה בספריות לאומיות אחרות, לרענן ולעדכן את הגדרת תפקיד הספרייה ותחומי אחריותה, להרחיב את השפעתה למעגלי משתמשים חדשים, ולשפר את השירות הניתן להם.

הספרייה הלאומית בשנת 2020

הספרייה הלאומית שוכנת בירושלים והיא אוצר של העשייה האינטלקטואלית והיצירה התרבותית של העם היהודי לדורותיו והחברה הישראלית על רבדיה, ומרכז תרבותי לאומי עבור הציבור ועבור קהל החוקרים בישראל ובעולם. הספרייה אוספת, מפיצה, מנחילה ומשמרת את המורשת התרבותית וההיסטורית של העם ושל המדינה על כל אזרחיה, ומתמחה בתחומי היהדות, ישראל והאסלאם. היא משתמשת ככל האפשר בטכנולוגיות המידע וברשת האינטרנט על מנת לאפשר גישה לאוצרותיה מכל קצווי תבל, בהתאם לתכתיבי זכויות היוצרים. הספרייה היא מקור ומדריך למידע מקיף בשטחי התמחותה, הן בתחומיה הן בעזרת שיתופי פעולה המגיישים תכנים רלוונטיים מספריות אחרות בעולם.

מכוונות לקוח היא מאפיין מרכזי של הספרייה. הספרייה שמה לה למטרה לשרת את ציבור המשתמשים בשירותיה כמיטב יכולתה ולהתאים את השירותים שהיא מספקת לצורכיהם. בה בעת היא חותרת בהתמדה להגדיל את מספרם באמצעות פנייה לקהל משתמשים פוטנציאלי. הספרייה רואה בהפצת התכנים האצורים בה המשך טבעי של פעילויות האיסוף והשימור, והיא פועלת להגיע אל מרב המשתמשים באשר הם. כמוסד לאומי, הספרייה מדגישה הענקת שירות לציבור הרחב בארץ ובעולם, באמצעות שירותי מחקר ועיון ופעילויות תרבות וחינוך גם יחד. במקביל, הספרייה היא ספריית מחקר, והספרנים ומומחי התוכן מספקים תמיכה לכל המשתמשים באוספים לצרכים מקצועיים או אישיים. במשכנה הפיזי ובגרסתה הדיגיטלית, הספרייה היא מקום מזמין עבור אזרחי ישראל והעולם כולו ליהנות ממכמני תרבות ישראל והעם היהודי. ביקור בבניין מאיר הפנים של הספרייה מאפשר למבקרים להתרשם מרוחב היריעה של היצירה הישראלית והיהודית ומעומקה, ומיחסי הגומלין שלה עם תרבויות העולם.

פתח דבר

הספרייה הלאומית נתונה בתנופת התחדשות שמטרתה להפכה לגורם מרכזי ופעיל בחיי המחקר, התרבות והרוח של כל אזרחי מדינת ישראל, של העם היהודי בתפוצות ושל הציבור הרחב במובן האוניברסלי של המונח.

התכנית המוצגת בחוברת זו מתמקדת במישור המעשי ויורדת לפרטי תהליך ההתחדשות. אולם ראוי להתייחס ליעדים ולערכים המרכזיים העומדים ביסוד העיצוב מחדש.

אנו שואפים להפוך את הספרייה לספרייה לאומית של ממש, היינו, למוסד תרבות לאומי מוביל המחויב לשירות הציבור על כל שדרותיו, ושואף להגדיל בהתמדה את מספר המשתמשים בשירותיו הפיזיים והווירטואליים ולמשוך אליו קהלים רבים ומגוונים ככל האפשר. הספרייה תמשיך לשמש ספריית מחקר, ותחתור לשיפור מתמיד של האוספים והשירותים שהיא מציעה לקהיליית המחקר בארץ ובעולם. אולם לצד זאת, היא תשים דגש רב על התפקוד כספרייה לאומית, ותשאף לשרת נאמנה ציבור מגוון מאוד המורכב מקבוצות גדולות של מהגרים ומבני דתות ולאומים שונים. על הספרייה יהיה להתאים את מערך האוספים, השירותים ופעילויות החינוך והתרבות לצרכים ולתחומי העניין של כל אחד ממרכיבי המרקם העשיר של החברה הישראלית. יתר על כן, כספרייה מרכזית של העם היהודי בכללו, יהיה עליה להתאים את שפתה ואת שירותיה לצרכים של ציבור נרחב מאוד, חובק עולם.

דמוקרטיזציה של הידע היא ערך מרכזי במערכת הערכים שלאורם תפעל הספרייה החדשה ושאותם היא תחתור לקדם. זאת, כמובן, לצד התחשבות במגבלות חוקי זכויות היוצרים והתמקדות בידע מהמקורות האיכותיים, המהימנים והעדכניים ביותר. הספרייה אוספת ומשמרת נכסי תרבות המשמשים לחוקרים חומר גלם לתהליך יצירה מתמיד. באמצעות הנגשה של חומרים רבים ככל האפשר ושלל פעילויות חינוך ותרבות ניתן יהיה להגיע לאוכלוסיות רחבות ולקדם שימוש באוצרות הספרייה למגוון צרכים יצירתיים. אנו מקווים שנוכל להשפיע כך על סדר היום התרבותי של המדינה ולתרום לגיבושה של חברה ערכית יותר. שאיפתנו אינה רק לפנות אל שכבות משכילות חוץ־אקדמאיות אלא גם לתרום באורח משמעותי לפיתוחן של כאלה: להרחיב את אופקי הציבור, לעודדו להכיר תרבויות אחרות ומגוון רעיונות וגישות ולהעמיק את הידע בתחומי העניין שלו על בסיס מקורות מידע מובחרים.

יישומה של תכנית ההתחדשות המוצגת בזאת, והעתקת הספרייה למשכן הולם, נגיש וידידותי, יאפשרו את הגשמת השאיפות האלה. מתוך הכרה בצורך הלאומי, אנו חדורי אמונה שנצליח.

דוד בלומברג

יו"ר הדירקטוריון

מבוא

מסמך זה מציג תכנית אב להתחדשות הספרייה הלאומית ולפיתוחה לספרייה מתאימה למאה ה-21 שתאצור את התרבות היהודית והישראלית לדורותיה ולרבדיה, תספק את מיטב השירותים לציבור הרחב ולקהל החוקרים בארץ ובעולם ותמלא תפקיד מרכזי בחיי הרוח והתרבות של כל תושבי המדינה והעם היהודי בכללו.

התכנית מתייחסת לשנים 2010-2016. בשנת 2016 עתידה הספרייה לעבור למשכן חדש בעל מרחבים פיזיים, תשתיות ומיקום הולמים. חלק הארי של התכנית עוסק בפעולות הפיתוח של הארגון ושל האוספים הקיימים שתבוצענה עד למעבר. מטרתנו היא להגיע למשכן החדש עם אוספים, צוות עובדים, תהליכים, שירותים ומערכות מידע שיאפשרו מיצוי מידי של האפשרויות הגלומות בו ומימוש מלא של חזון הספרייה החדשה.

בהכנת התכנית נעזרנו במיטב המומחים והיועצים מהארץ ומהעולם. התכנית אושרה על ידי דירקטוריון הספרייה לאחר סדרת דיונים עם נציגי משרד החינוך, ראשי האוניברסיטה העברית, חוקרים, קוראים וצוות הספרייה. ביצוע התכנית נעשה בתמיכתה ומעורבותה הפעילה של יד הנדיב ובשותפות עם הממשלה והאוניברסיטה העברית.

בפתח התכנית מוצגת **תפיסת התחדשות הספרייה**, ובכללה חזון הספרייה החדשה. לאחר מכן מוגדרות ומובהרות **מטרות הספרייה לשנים 2010-2016**, כולל פירוט של יעדים לטווח הקצר ויעדים רב-שנתיים.

I HAVE A DREAM

P/Sn 1/2

מילים: ומיטל מנור

Moderato, Tempo giusto ♩ = 100

Handwritten musical score for "I Have a Dream". The score is written on two staves. The key signature has one sharp (F#). The tempo is Moderato, Tempo giusto, with a quarter note equal to 100 beats per minute. The score includes a melody line with a treble clef and a bass line with a bass clef. Chords are indicated above the melody: Dm, Am, Bm7, E7, and A. The melody starts with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The bass line starts with a half note G2, followed by a quarter note A2, a quarter note B2, and a quarter note C3. The score ends with a double bar line.

תוכן העניינים

פתח דבר

מבוא

תפיסת התחדשות הספרייה

- מהפכת המידע והספרייה הלאומית
- הספרייה הלאומית בשנת 2020
- אוספי הספרייה
- מוסד של מחקר ועיון
- מרכז של תרבות וחינוך
- ספרייה היברידית פיזית־דיגיטלית
- תשתית פיזית חדשה
- מקורות מימון

8

9

11

11

11

12

14

15

16

17

17

מטרות הספרייה לשנים 2010-2016

- פיתוח האוספים
- הרחבת שירותי המחקר והעיון
- הפעלת מרכז תרבות וחינוך
- הקמת ספרייה דיגיטלית
- יצירת שיתופי פעולה
- ארגון תהליכי הספרייה
- שימור האוספים
- התאמת הארגון
- הטמעת טכנולוגיה
- ביסוס מעמד ציבורי וחוקי
- הבטחת קיימות פיננסית
- בניית משכן חדש
- המשך פעילות בבניין הקיים

19

22

24

26

28

30

32

34

36

40

42

44

46

49

הספרייה הלאומית:
תכנית האב להתחדשות 2016–2010

הספרייה הלאומית: תכנית האב להתחדשות 2010–2016
The National Library of Israel: Master Plan for Renewal 2010-2016